

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

КАРАБОВИЧ ТАДЕЙ БРОНІСЛАВОВИЧ

УДК 82.0 : 821.161.2.09 : 821.162.1.09 (043.5)

МІФОПОЕТИКА НЬЮ-ЙОРКСЬКОЇ ГРУПИ

10.01.01 – українська література

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора філологічних наук

Київ 2018

Дисертацією є монографія.

Робота виконано в Міжнародній школі україністики НАН України.

Науковий консультант: доктор філологічних наук, професор
АСТАФ'ЄВ Олександр Григорович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, професор кафедри
історії української літератури, теорії
літератури і літературної творчості
Інституту філології.

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор,
академік НАН України
ЖУЛИНСЬКИЙ Микола Григорович,
Інститут літератури ім.Т.Г.Шевченка НАН
України, директор;

доктор філологічних наук, професор
НАХЛІК Євген Казимирович,
Інститут Івана Франка,
директор;

доктор філологічних наук, професор
МАЦЬКО Віталій Петрович,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна
академія, завідувач кафедри
української мови і літератури.

Захист відбудеться 15 березня 2018 року о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.15 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14.

Із дисертацією (монографією) можна ознайомитися в Науковій бібліотеці імені М. О. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58.

Автореферат розіслано « ____ » лютого 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Наумовська О. В

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Багатогранна творчість Нью-Йоркської групи, її бурхлива літературна діяльність у Нью-Йорку та зв'язки з Україною як батьківщиною серця є важливою частиною сучасного літературного процесу. Творчий дискурс групи, бачений зі світових позицій, залишається невід'ємним інгредієнтом української літератури другої половини ХХ століття та вагомим надбанням нації.

Запропоноване дослідження - спроба системного підходу до цієї ще не до кінця дослідженої теми та нової в нашому літературознавстві оцінки Нью-Йоркської групи через міфопоетичний модус присутності. З огляду на динамічність категорій міфопоетики та міфу, фрактальна модель і структура порушеної проблеми будуть у майбутньому розвиватися й переосмислюватися. Тому тема має науково-дослідницьку перспективу, яку з погляду феноменології Е.Гуссерля можна вважати важливою та потрібною. Це категорія, яку вчений називає «актом чистих феноменів». Вона під впливом всесторонніх досліджень набуватиме модусів різноплщинності. Багаторівнева структура Нью-Йоркської групи, функціонує як важлива в живому тілі української літератури.

Актуальність теми. У роботі вперше запропоновано узагальнену інтерпретацію феномену Нью-Йоркської групи з перспективи міфопоетики, яка упорядковує, наближає та по-новому інтерпретує сучасні дослідження і дає змогу глянути на феноменальну тему з цілісного погляду. Запропонована робота є не тільки літературознавчим дослідженням, а й розширеним посібником методологічних стратегій, які в багатьох випадках можуть бути застосовані іншими.

Стан досліджень історії Нью-Йоркської групи показує, що кожна наукова робота доповнює недостатність знань про її феномен. Тому тут важливе місце посідає літературний контекст, який виникає за участі Нью-Йоркської групи в українському еміграційному житті. Важливим також залишається її творче сприйняття після 1991 року в Україні, коли оголошено державну незалежність. Поверненню творчості групи в Україну після 1991 року сприяли відомі українські вчені М.Жулинський, І.Дзюба, М.Ільницький, О.Астаф'єв, Є.Нахлік, А.Мойсієнко, Ю.Ковалів, В.Мацько, М.Ткачук та інші. Дослідження має на меті окреслити місце Нью-Йоркської групи в топографічній панорамі української літератури другої половини ХХ століття, без поділу на еміграційну (екзильну) і материкову. Між еміграцією та метрополією існує очевидна схожість, хоч асоціативне письмо материкової та еміграційної літератури дещо відрізняється, їх єднає та сама лінія, яку з антропологічного боку можна назвати найпростіше – українською.

Упродовж останніх десятиліть у різних публікаціях не раз ішлося про повернення художніх досягнень нашої еміграції в єдину скарбницю української літератури. Систематизації потребує і досвід сучасних дослідників еміграційної поезії, аналіз творів Нью-Йоркської групи, які розглядалися під кутом зору їх структурно-семіотичної інтерпретації (О.Астаф'єв, Г.Грабович, Д.Гусар-Струк, І.Жодані, М.Ревакович, Б.Рубчак), психоаналітичного підходу (Н.Зборовська, О.Смольницька), інтертекстуальності (А.Панасенко, Т.Остапчук), жанрової

поліфонії (І.Астапенко, А.Біла, Д.Дроздовський, М.Зимомря, О.Шаф), мовної парадигми (А.Бондаренко, Т.Головань, Ю.Гудзь, М.Нікуліна, І.Фізер), сюрреалістичних шукань (Т.Антонюк, В.Державин), призми «традиція-новаторство» (М.Жулинський, Ю.Барабаш, Р.Галицька, Г.Костюк, М.Ільницький, Ю.Лавріненко, В.Мацько, В.Моренець, П.Сорока, М.Ткачук), перекладацтва (Л.Онишкевич, Т.Карабович) та ін.

Актуальність теми зумовлена: відсутністю наукових розвідок, у яких узагальнено досвід еволюції міфопоетики Нью-Йоркської групи (окремі аспекти цієї проблеми порушено в працях О.Астаф'єва, Б.Бойчука, Т.Карабовича, М.Ревакович, Б.Рубчака); невивченістю поетичного матеріалу через розпорошеність необхідних текстів (переважно досліджували поезію «журнальну», «антологічну», менше, коли йдеться про збірки, видані обмеженим накладом, зокрема й поширювані через «самвидав»). Тут зазвичай скаржилися на малодоступність таких творів для читачів; невизначеність їх жанрової природи, зорієнтованої на історичний, міфологічний, естетичний матеріал; симультанність родо-видового парадигмального реєстру поезії (класична, некласична та постнекласична драма); вказували на необхідність теоретичного обґрунтування взаємодії міфу і лірики, різних шляхів та наслідків їхньої процесуальної контамінації.

Все це призводило до розмитості уявлень про динамічність та поліваріативність міфопоетичної картини світу Нью-Йоркської групи, диктувало потребу фундаментального незаангажованого наукового дослідження художньої спадщини цього угруповання, спробу подолати фрагментарність уявлень про феномен.

Зв'язок роботи з науковими програмами і темами. Робота виконана в межах комплексної науково-дослідної теми в Міжнародній школі україністики НАН України «Україністика в міжкультурному діалозі» (2013-2017, науковий керівник – д.ф.н., проф., член-кореспондент НАН України Ростислав Радишевський, протокол №10 від 21 грудня 2012 р.). Тема дослідження затверджена на засіданні Вченої ради Міжнародної школи україністики НАН України (протокол № 6 від 11 червня 2013 р.).

Мета роботи – системно вивчити корпус міфопоетичних інтенцій творчої спадщини Нью-Йоркської групи, довести органічний і продуктивний зв'язок міфопоетики і сучасних жанромодулятивних процесів, схарактеризувати специфіку міфологізації й реміфологізації, окреслити новітні текстові стратегії Нью-Йоркської групи.

Реалізація цієї мети передбачає послідовне розв'язання таких завдань: 1) простежити закономірності переходу еміграційної поезії до засад модернізму при збереженні полістильового тяжіння; 2) з'ясувати взаємини понять міф, міфологема, міфопоетика, окреслити характер літературних дискусій довкола них з урахуванням праць із теорії міфу; 3) осягнути специфіку впливу міфу на літературні роди й жанри, провести межу між варіативністю поезії та інваріантністю персонального міфу; 4) розглянути авторський міф як чинник символічної автобіографії Нью-Йоркської групи, провести паралелі між

представниками цього угруповання і шістдесятниками; 5) представити топографію його самопрезентацій на сторінках щорічника «Нові поезії», журналу «Сучасність», збірника «Слово» та кварталника «Світо-вид»; 6) простежити динаміку присутності групи на сторінках антологій; 7) виявити структурні подібності міфологізації та реміфологізації, акцентувавши увагу на міфологемі вигнання у збірці В.Вовк «Жіночі маски», поемі у прозі Б.Бойчука «Кляса без вісти», втіленні суб'єктивної предикативності у сонетах Е.Андієвської та переплетенні міфу і реальності в поезії Патриції Килини; 8) розглянути міфічний дискурс втраченого особистого простору і сакральні мотиви у поезії Нью-Йоркської групи.

Об'єкт дослідження – твори Е.Андієвської, Б.Бойчука, Ж.Васильківської, В.Вовк, Патриції Килини, Б.Рубчака, Ю.Тарнавського, Ю.Коломийця, М.Царинника, Р.Бабовала, М.Ревакович, О.Коверка.

Предмет дослідження – міфопоетика Нью-Йоркської групи, можливі форми та фіксовані механізми процесуальної взаємодії міфу і поезії, драми, есеїстики під тиском стильової еkleктики, жанрової гібридизації, інтертекстуальності та інтермедіальності.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Визначальним у методології дослідження став системно-аналітичний підхід, у якому сполучено цілу низку конкретних методів (ритуально-міфологічний, порівняльно-історичний, історико-генетичний, структурно-семіотичний, типологічний, інтерпретативний), із застосуванням локальних методик структуралізму, постструктуралізму, порівняльного літературознавства, архетипної критики, наукового моделювання, інтермедіальних типологій.

Наукова новизна. Вперше поетична творчість Нью-Йоркської групи розглянута в тісному зв'язку з українською метрополією як органічна цілісність, базована на єдиній етнолітературній традиції; вперше у науковий обіг уведено велику кількість розпорошених поетичних, драматургічних, есеїстичних текстів (зокрема й рукописів); уперше досліджено специфіку авторського міфу як чинника символічної автобіографії Нью-Йоркської групи, показано топографію її самопрезентацій, досліджено жанрову гібридність творів цієї групи у зв'язку з її стильовими пріоритетами та рефлексогенними координатами на сторінках антологій; уперше зафіксовано конкретні художні механізми міфологізації та реміфологізації на рівні міфологеми вигнання, деконструкції міфу про минуле, описано специфіку суб'єктивної предикативності у сонетах, теоретично обґрунтовано і докладно проаналізовано міфічний дискурс утраченого простору і сакральні мотиви.

Практичне значення отриманих результатів: матеріали монографії можуть бути використані для розширення й оновлення програм з історії української літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст., при читанні курсів лекцій в університетах, написанні монографій та укладанні підручників, навчальних посібників з теорії та історії літератури, фахових видань інформативно-довідкового характеру; окремі розроблені проблеми можуть бути включені до програм спецкурсів і

спецсеминарів. Вичерпна бібліографія може слугувати майбутнім дослідникам феномену Нью-Йоркської групи як вихідний матеріал для подальших студій.

Особистий внесок здобувача. Матеріали монографії розширюють уявлення про феномен Нью-Йоркської групи, дають змогу відкинути хибні тези про його обмеженість, законсервованість і вторинність, натомість пропонують наукове обґрунтування розмаїтості, потенційності й самобутності міфопоетичної парадигми цього угруповання. Визначено та проаналізовано ключові параметри міфоцентричної поезії групи, виявлено провідні тенденції сучасного художнього мислення як творення авторського міфу, символічної автобіографії групи, презентацій на сторінках різних видань і антологій, окреслено гібридні жанрові пріоритети у площині перетину сучасних міфоструктур і поетичних практик. Теоретично доповнено уявлення про міжжанрові кордони поезії Нью-Йоркської групи. Вписування міфоцентричної художньої спадщини цього угруповання у ширший синхронний географічний контекст (східноєвропейський, загальноєвропейський) моделює проблемне поле для нових порівняльних літературознавчих досліджень, покликаних ідентифікувати адекватне місце доробку Нью-Йоркської групи у формуванні концепцій української і європейської поезії межі ХХ-ХХІ століть.

Монографія є персональною роботою автора, вона написана без співавторів, викладено матеріал і сформульовано висновки відповідно до вимог ДАК.

Апробація роботи. Результати дослідження апробовані на 26 міжнародних, всеукраїнських, міжвузівських наукових конференціях і семінарах, зокрема: «Dziesięć wieków tożsamości literatury ukraińskiej» («Нью-Йоркська група і поетична творчість Ігоря Калинця періоду „Невільничої музи”. Поетичні паралелі») – Заклад української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської. 27 листопада 2002, Люблін; «Historia i literatura mniejszości narodowych i grup etnicznych na Pomorzu» («Співці степової Еллади. Українська література еміграції») – Бібліотека імені Я. Івашкевича. 26 березня 2003, Лемборк; «III Konferencja Literacka», присвячена творчості Маріанни Боцян («Підляські мотиви у літературному дискурсі поетеси Маріанни Боцян») – Czemiernickie Towarzystwo Regionalne w Czemiernikach. 6 травня 2003; конференція Кафедри доклінічних наук SGGW («Вікно пам'яті») («Українська література другої половини ХХ ст. Проблема збереження тотожності»). 6 грудня 2003, Варшава; «Спадщина: Літературне джерелознавство. Текстологія» («Місто Київ у поетичному дискурсі Нью-Йоркської групи») – Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. 2 жовтня 2004, Київ; „Edukacja międzykulturowa jako wyzwanie XXI wieku” у Недержавній вищій педагогічній школі («Українська література після 1956 року та її роль у міжшкільному навчанні»). 10–11 березня 2005, Білосток; «Мова, культура та переклади у період глобалізації» («Поетичні переклади Нью-Йоркської групи з романських мов (1959–1973)») – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. 20–21 вересня 2005; «Biblia w literaturze ukraińskiej» («Біблійні мотиви у перекладній творчості Нью-Йоркської групи друковані у „Нових Поезіях” (1959–1971)»). – Заклад української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської; Польська Академія Наук. 26-27

листопада 2006, Люблін; «Fenomen pogranicza: polska, ukraińska i białoruska literatura. Wzajemne przenikanie i wzbogacanie» («Софія Сачко (Зося) – підляська поетеса білорусько-українського порубіжжя») – Заклад української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської. 17–18 жовтня 2007, Люблін; «Święty Cyryl i Metody w duchowym dziedzictwie Słowian» («Богословська кирило-мефодіївська традиція у Київській державі князя Володимира Великого») – Заклад української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської; Podlaskie Centrum Kultury Prawosławnej w Białej Podlaskiej. 11 травня 2008, Люблін; «Sąsiedzi. Inny wymiar» («Нью-Йоркська група і українська література періоду постмодернізму»). – Centrum Kultury „Fama”. 2–7 вересня 2008, Білосток; презентація репринтного видання «Пересопницьке Євангеліє» (2008) («Пересопницьке Євангеліє» та його значення в українській культурі) – Університет Марії Кюрі-Склодовської у Любліні; Trybunał Koronny. – Заклад української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської. 8 травня 2009, Люблін; «Podlasie w literaturze – literatura Podlasia (po 1989 roku). Nowoczesność – regionalizm – uniwersalizm» («Українська література на Підляшші – від говірки до літературної мови») – Університет у Білостоці. 13–14 жовтня 2011, Білосток; «Kultura literacka emigracji rosyjskiej, ukraińskiej i białoruskiej XX wieku. Konteksty, estetyka, resercja» («Переклади української еміграційної літератури польською мовою») – Католицький університет Яна Павла II. 13–15 жовтня 2011, Люблін; «Po swojemu, po naszymu. Dzieje kultury i tradycji pogranicza – ocalić od zapomnienia» («Будительська роль церкви на Підляшші та її культурно-літературна свідомість»). – Педагогічна бібліотека. – 16 жовтня 2012, Бяла-Подляська; «Studia Ingardeniana: Intertekstualność w tekście literackim» («Проблематика п'єси Віри Вовк «Смішний Святий» у порівняльному аспекті з п'єсою Богдана Бойчука «Приречені любити»). – Заклад української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської. 13 листопада 2012, Люблін; «Ukraina. Bliskie sąsiedztwo» («Літературне сусідство Нью-Йоркської групи та Чеслава Мілоша у США»). – Gdańsk, Ratusz Staromiejski. 16–17 листопада 2012, Гданськ; «Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce na tle europejskim. Media mniejszości, mniejszości w mediach» («Історія видання літературного щорічника «Нові поезії»). – Відділ політології Університету Марії Кюрі-Склодовської. 11–13 червня 2013, Люблін; «Pogranicza kulturowe: lokalne, regionalne, narodowe, ponadnarodowe» («Щорічник «Нові поезії» (1959-1971) як визначник інтелектуально-літературного дискурсу Нью-Йоркської групи»). – Відділ гуманітарних наук Університету Кардинала Стефана Вишинського. 14-15 травня 2015, Варшава; Інтернет-конференція «Українська література як художній феномен» («Twórczości poetki Żeni Wasylkiwskiej w dyskursie literackim „Grupy Nowojorskiej»). – Інститут філології та журналістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 26 червня 2015, Луцьк; «Українське віршування в контексті європейської віршованої культури» («Структурна поліфонічність перекладів Нью-Йоркської групи у португальській антології Віри Вовк « O Grupo de Nova York „Colméia” (1993)»). – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. 28-29 вересня 2015; «Універсум Лесі Українки» («Вплив творчості Лесі Українки

на структуру та зміст літературного обличчя Нью-Йоркської групи»). – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. 28-30 червня 2016 р., о. Світязь); Всеукраїнська науково-практична конференція до 160-річчя від дня народження Івана Яковича Франка (1856–1916): «Іван Франко – державник, письменник, фольклорист, філософ, суспільно-політичний мислитель»: «Вплив творчості Івана Франка на літературний дискурс Нью-Йоркської групи» – Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ. 29 вересня 2016; до 203-й річниці від дня народження Тараса Шевченка: «Всесвіт Тараса Шевченка»: «Вплив романтичної ідеї та творчості Тараса Шевченка на літературний дискурс Нью-Йоркської групи» – Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ. 10 березня 2017; «Українське слово мовами народів світу» – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. 16 березня 2017 р., Дрогобич.

Крім того, автор монографії переклав польською мовою 11 книг творів Нью-Йоркської групи.

Текст монографії обговорено і рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради Міжнародної школи україністики НАН України (протокол №10 від 21 грудня 2016 р.).

Результати дослідження. За темою дисертації опублікована одноосібна монографія «Міфопоетика Нью-Йоркської групи» (26,9 друк. арк., ISBN 978-617-7397-4303), 2 польськомовні монографії, розділ у колективній монографії; результати дослідження викладено також у 29 статтях у фахових виданнях України, 8 – у закордонних журналах і наукових збірниках, в 11 книгах художніх перекладів і 5 журнальних добірках перекладів, в 1 антології та 10 додаткових публікаціях.

Структура й обсяг дисертації (монографії). Робота складається зі вступу, шести розділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг становить 464 сторінки, з них 368 сторінок основного тексту. Список використаних джерел містить 439 найменування із них 56 – іноземні. Крім того, дослідник упорядкував і надрукував наприкінці книги загальну бібліографію про творчість Нью-Йоркської групи обсягом 66 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МОНОГРАФІЇ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, його актуальність, проаналізовано стан наукової вивченості проблеми, теоретико-методологічні засади, сформульовано мету і завдання, об'єкт і предмет, а також визначено наукову новизну і практичне значення основних положень дисертації.

У першому розділі «**Міф, міфологема, міфопоетика: від теорії до художньої практики Нью-Йоркської групи**» розглянуто динаміку взаємин міфічних тем і мотивів у науковому просторі, з'ясовано співвідношення міфу і літературних родів та жанрів, окреслено варіативність класичного міфу та інваріантність персонального міфу представників Нью-Йоркської групи, описано їхню перцепцію в літературній критиці.

У підрозділі *1.1 «Дискусії про міф і проблеми реміфологізації в художній літературі»* наголошено на тому, що в результаті переосмислення категорій міфу та його мотивів (Ф.Шеллінг, З.Фройд, К.Г.Юнг, Р.Чейс, Н.Фрай, Р.Барт) вони поступово змінюються, набувають нової нарації в історіографічному, психологічному, культурологічному, філософському та соціологічному дискурсах. У цьому плані їхня нарація наближається до глибокої когнітивної структури, наділеної генеративною силою. Вона спроможна відновлювати категорії міфу, міфологеми та міфопоетики у наступних епохах, стаючи відкритою для розуміння світу й людини як чинника конституювання наративної ідентичності. Нью-Йоркська група вже на початку свого існування у 60-х рр. включилася до дискусії про міф і проблеми реміфологізації творчості та формальної її перебудови згідно зі світовими тенденціями і залишилася їй вірною на всіх етапах саморозвитку.

У підрозділі *1.2 «Класифікація міфів Елеазара Мелетинського: хаос, космос, космогенез, інші моделі міфів»* проаналізовано теоретичні та методологічні аспекти впровадження ідеї міфу в дискурси про ідентичність буття. Конструювання ідентичності у процесі саморозуміння, яке розгортається в часі, мало для Е.Мелетинського характер послідовного автонаративного акту. У науковому дискурсі вченого можна виокремити три домінантні дослідні напрямки: 1) типологія та історичні трансформації основних образів у міфі та фольклорі, а також у похідних від них найдавніших літературних пам'ятках Середньовіччя та Нового часу; 2) структурні й стадіальні співвідношення трьох великих жанрово-тематичних комплексів усної словесності (міф, казка, епос); 3) сюжетна організація фольклорного оповідання і семантична структура мотиву.

Саме в архаїці вчений вбачав прапочатки і найбільш виразні прояви «базових» ментальних універсалій хаосу, космосу, космогенезу та ін. Вони, за його вченням, переходили у казково-епічні оповідні та літературно-фольклорні мотиви. Вивчення структурної типології традиційних сюжетів і семантики мотивів привело вченого до формулювання концепції літературно-міфологічних архетипів. Вона не була чужою членам Нью-Йоркської групи, бо стала золотим дном художньої творчості й залишалася універсальною пропозицією для світової науки другої половини ХХ ст.

У підрозділі *1.3 «Співвідношення міфу і літературних родів та жанрів: варіативність поезії та інваріантність персонального міфу»* показано, що міф уприсутнений у змісті багатьох літературних творів, зокрема в п'яти видах епосу, які розвивалися у давніх часах (епопея, великий епос, поема, роман, та іроепічна проза). У давніх жанрах епосу помітне прагнення їх авторів до повного відображення життя, тому епічні твори тяжіли до об'єднання в цикли. На основі такої тенденції розвитку епосу виокремлюється роман-епопея. Н.Фрай вважав навіть, що народження різних видів епосу як авторського дискурсу стало початком подальшого процесу дистанціювання міфу від його сакральної сфери (від сфери «sacrum»). Тобто йдеться про реміфологізацію, і, як писав Р.Барт, сучасність давала привілейоване поле для міфологізування.

Н.Фрай трактував міф як циркуляцію по замкненому колу, художня ж практика поетів Нью-Йоркської групи засвідчує, що в їхній міфопоетичній свідомості час – циклічний, він мовби розвиває один із основних міфів людства – міф про вічне повернення («Десь суть була...» Б.Бойчука), а простір – це простір аграрного ритуалу («Жнива» Ж.Васильківської). З аграрним циклом пов'язаний міфологічний культ бога, бога, який вмирає і воскресає («Спокуси святого Антонія» Е.Андієвської), а також поняття міфотворчого космогенезу – народження світу із хаосу («Фавст» Б.Рубчака). У ролі міфу, який «підсвічує» твори, виступають не лише міфологеми, а й історичні перекази, побутова міфологія, історично-культурна реальність попередніх років, відомі й невідомі тексти минулого.

Така персоналізація міфологем особливо виразно виявляється в поезії, що закорінена «генетично» в міфологічну свідомість і образність. Оскільки міфологема відповідає уявленням людини про світ, а не самому світу – то, навіть за умови використання тотожного чи близького міфологічно-культурного матеріалу, на виході отримуємо виразно індивідуалізовані поетичні картини, що відрізняються одна від одної як формою, так і змістом. Натомість у межах творчості одного автора, за всієї змінності сенсів, чітко можна окреслити інваріантну основу персонального світобачення, таким чином визначивши головні міфологеми та простеживши особливості трактування кожним із митців засадничих питань людського життя. Ілюстрацією сказаного є творчість Нью-Йоркської групи, митці якої до варіативності міфів ставилася творчо. Міфологічно-культурний матеріал для групи мав позитивне біополе, яке її члени маркували філософією творчості, зокрема індивідуалізмом та художнім новаторством. Насправді всі вони володіли настановами сюрреалізму й абстракціонізму, не порушуючи при тому української літературної традиції.

У підрозділі **1.4 «Міф, міфопоетика і перцепція поезії Нью-Йоркської групи в критиці»** зосереджено увагу на перманентності розуміння літературної перцепції творчості поетів Нью-Йоркської групи, її тяжіння до алюзій та ремінісценцій. Адже слушно зазначала критика, що текст угруповання багатий на алюзії та ремінісценції, він уподібнений до міфу й основними рисами його структури стають циклічний час, гра на перетині ілюзії та реальності. Міфологічні двійники, трикстери-посередники, боги і герої заселяють художній простір Нью-Йоркської групи під виглядом звичних людей.

Спершу виокремлено еміграційні дослідження, бо вони розвивалися в руслі творчої незалежності й актуалізували компаративні сходження й паралелі. В еміграції Нью-Йоркська група реалізувала свій творчий дискурс від 1959 до 1991 року. За ним, як правило, спостерігала екзильна критика (І.Фізер, В.Державин, Л.Онишкевич, Г.Грабович, Д.Гусар-Струк). Цей період охоплював дві важливі антології, видані групою: «Координати» (1969, тт.1-2) за редакцією Б.Бойчука та Б.Рубчака й антологію «Поза традиції» (1993), упорядником якої був Б.Бойчук. Обидві антології показували стан української літератури в еміграції з інстанції авторського бачення їх упорядників та чітко фіксували стан феноменологічної присутності Нью-Йоркської групи. Щоправда, антологія «Поза традиції», хоча й

вийшла вже у період незалежності України як держави, проте ментально постала в реаліях екзильної онтології. На притягальну силу міфу й міфопоетики Нью-Йоркської групи час від часу вказували й вітчизняні вчені після 1991 року (Н.Анісімова, О.Астаф'єв, І.Дзюба, І.Жодані, М.Жулинський, М.Ільницький, Ю.Ковалів, Г.Сюта, Є.Нахлік, В.Мацько, А.Мойсієнко, М.Ткачук). У їхніх працях окремі аспекти міфопоетики пов'язані з проблемами феноменології та семіотики наративного акту, артикуляції авторської моделі світу. Отже, вітчизняні літературознавці віддавали перевагу реконструкції екзильної дійсності й поетичної моделі світу, яка доти була невідомою над Дніпром, з огляду на цензуру. Представляли творчий акт як структуру змодельованого об'єкта через розгортання семіотичного ядра творчої перцепції групи.

У другому розділі **«Авторський міф – символічна автобіографія Нью-Йоркської групи»** акцентовано увагу на створенні автобіографічного міфу угруповання, особливого типу співвідношення емпіричних життєвих подій і художньої творчості. Ця вихідна сюжетна модель у свідомості творців має онтологічний статус, вони її розглядають як схему власної долі й постійно співвідносять з усіма подіями власного життя, контактами з українськими культурними делегаціями у США, міжкультурними зв'язками з поетами-шістдесятниками; вона засвідчує безліч образних трансформацій у їхній поетичній творчості і перекладацькій діяльності.

Вказано на два полюси розв'язання проблеми поезії і правди, творчості і біографії (підрозділ **2.1 «Виникнення Нью-Йоркської групи як ментально міфічної єдності»**). Угруповання постає як ментально-міфічна єдність, свого роду біографічна легенда (quasi-автобіографія) у вигляді сповіді, зізнання, щоденника, біографічних натяків: з одного боку, в ній деякі життєписні події невмисне ігноровані, увагу зосереджено лише на внутрішній структурі тексту, а з другого – текст сприймається як достовірне заломлення фактів авторської біографії і як засіб відтворення психологічного портрета письменника. Біографічна легенда групи інспірована єдністю видавничих проєктів щорічника «Нові поезії» та незалежного видавництва, співпрацею з іншими українськими екзильними літературними виданнями, «Словом» та «Сучасністю». Хоча поети групи не писали літературних маніфестів, за складних умов творчого процесу вони декларували свою приналежність до української літератури, творячи в ареалі культурного пограниччя, зоні контактів американської культури (Б.Бойчук, Б.Рубчак, Ю.Тарнавський), іспанської (Патриція Килина, Ю.Тарнавський), французької (Ж.Васильківська) бразильської (Віра Вовк). У такій гібридній семіосфері постала низка яскравих авторських текстів: збірки поезії «Елегії» (1956), «Чорні акації» (1961) В.Вовк, «Час болю» (1957) Б.Бойчука, «Короткі віддалі» (1959) Ж.Васильківської, «Риба і розмір» (1961) Е.Андієвської, «Пополудні в Покіпсі» (1960) та англomовна повість «Meningit» (1975) Ю.Тарнавського, «Камінний сад» (1956), «Промениста зрада» (1960) Б.Рубчака. У цих книгах важко розрізнити «документальну» автобіографію і символічну (авторський міф), хоча й помітний нахил у бік символізму, сюрреалізму й абстракціонізму членів «Великої сімки».

В основі міжкультурної комунікації між Нью-Йоркською групою й українською метрополією лежали контактні зв'язки, за терміном А.Діми – прямі контакти, зокрема з відомими українськими співаками Б.Руденко та А.Солов'яненком, хореографом П.Вірським та його танцювальною групою, пізніше – Державним академічним ансамблем народного танцю України, з письменником О.Підсухою (підрозділ **2.2 «Перші контакти групи з українськими культурними делегаціями у США»**). Вони намагалися зав'язати стосунки з провідними еміграційними українськими політиками, художниками та поетами. Завдяки цим контактам на порозі 60-х років, незважаючи на радянську цензуру, в Україну потрапили видання Нью-Йоркської групи, зокрема щорічник «Нові поезії», також «Слово», журнал «Сучасність» та газета «Нові дні». У межах згаданих контактів формувалася нарративна антропосфера приязні, що переходила у внутрішні зв'язки, обмін творчими планами і думками, нестандартні погляди на майбутнє, напр. задум П.Вірського створити танцювальну композицію на основі вірша «Кривий танець» Б.Бойчука – з «Традиційного циклу», який поет присвятив П.Вірському.

У підрозділі **2.3 «Нарація самотніх: реалії та міфи міжкультурних зв'язків представників угруповання з українськими поетами-шістдесятниками»** наголошено на тому, що поетичні зустрічі членів групи в Нью-Йорку восени 1966 року з поетами Д.Павличком та І.Драчем стали міфічним знаком єднання літератури екзилу та метрополії і спробою подолати відчуженість. У зустрічі, що відбулася у приватній садибі Ю.Тарнавського у Вайт-Плейнс (White Plains) взяли участь Б.Бойчук, Б.Рубчак, Патриція Килина та Ю.Тарнавський. Із-поміж багатьох порушених проблем ішлося і про видання антології Нью-Йоркської групи в Києві, уперше на рідній Батьківщині. Це був своєрідний універсум, де розгорталися очікування на творчу співпрацю, хоча й нездійсненні з огляду на радянську цензуру. На заваді стали модерністська настанова і прагнення до міфотворчості поетів угруповання, трактовані в СРСР як відхилення від гуманістичних традицій. Хоча цінність цих контактів, взаєморозуміння, довіра, дружні дискусії віч-на-віч безперечні, адже одна самотня поетична душа відкрилася іншій. Між Нью-Йоркською групою і шістдесятниками встановився інтимний духовний зв'язок, зникла «німа розмова» ідеологій.

У підрозділі **2.4 «Міграція і тотожність: домінанти самопізнання на прикладі перекладів віршів Івана Драча англійською мовою в Нью-Йорку»** простежено історію трансляторського проекту, який динамізував контакти Нью-Йоркської групи з І. Драчем. На початку 60-х років американський поет С.Куніць відвідав Київ, де у Спілці українських письменників ним опікувався І.Драч. Тоді виникла ідея перекладів його віршів англійською. До Нью-Йорка С.Куніць привіз вірші І.Драча у підрядному перекладі Я.Розумного. На семінар із поетичної трансляторики в Колумбійському університеті С.Куніць виніс проблему мінливої взаємодії традиційного і сучасного начал у поетичному перекладі. На цей семінар він запросив Б.Бойчука, тодішнього неформального голову Нью-Йоркської групи і редактора щорічника «Нові поезії» та журналу «Сучасність». Дискусія за участю Б.Бойчука допомогла оцінити переклади поезій І.Драча як явище свідомості, що

існує між культурами, часами, мовами на перетині індивідуальної та групової ідентичностей. Проект перекладів поезії І.Драча був домінантною моделлю самопізнання, він вплинув на подальші взаємні контакти Нью-Йоркської групи та українських шістдесятників. Збірка вийшла в 1978 році під заголовком «Orchard framps» (українською «Світільники саду»), з рисунками українського еміграційного художника Я.Гніздовського, творчість якого була добре відома С.Куніцю. На презентацію до Нью-Йорка І.Драч приїхав із російським поетом А.Вознесенським, виступ останнього присутні в залі сприйняли як провокацію.

Головну думку третього розділу **«У пошуках нової ідентичності: топографія самопрезентацій»** можна сформулювати так: ядром культурної ідентичності є самовідзеркалення, творення свого ж таки образу, злитого з національною культурою. В умовах культурного пограниччя етнічно-географічна конкретність може бути розмитою, тому зазвичай говорять про нову ідентичність, яка не лише основана на традиційній культурі, а й прагне до модернізації та злиття із західною культурою, набирає характеру гібридності.

У підрозділі **3.1 «Творчість Нью-Йоркської групи у щорічнику "Нові поезії"»** враховано обставини культурної ідентичності: самоцінність власного «я», самосприймання і самооцінка, самоототожнення з материковою культурою, використання себе як моделі під час численних самопрезентацій, турбота про те, щоб оточення могло тебе ідентифікувати. Особистісне начало представників Нью-Йоркської групи сформувалося через механізми вибору видань для самопрезентацій, щоб віднайти своє місце в ієрархії людського співжиття і досягти стабільної ідентичності. Таким виданням для них став щорічник «Нові поезії» від часу його заснування в 1959 році аж до закриття в 1971-му. На його сторінках були опубліковані твори Б.Бойчука, Б.Рубчака, Ю.Тарнавського, В.Вовк, Е.Андієвської, Ж.Васильківської, П.Килини, Р.Бабовала, Ю.Коломийця, О.Коверка, М.Царинника. Тут реалізувався перманентний акт трансценденції, пов'язаний із творчим наративом. Серед його найяскравіших взірців – поезії Б.Бойчука («Коли питатимуть за мною»), Ж.Васильківської («Поезія II»), Е.Андієвської («Сонети»), Б.Рубчака («Дитинство героя»), перекладні твори Е.Е.Каммінгса (з англійської – Б.Бойчук); П.Елюара та А.Мішо (з французької – Ж.Васильківська); П.Неруди й Е.Павнда (з іспанської, англійської – О.Тарнавський); Г.Тракля (з німецької – Ю.Тарнавський), Ю.Пшибося (з польської – В.Лесич). На думку М.Петльовани (Melanie Pytlovany) «Нові поезії» стали взірцем інтеріоризації, нішевість щорічника та його архаїчність (як багатовимірне суб'єктивне видання), закріпили популярність Нью-Йоркської групи в еміграції.

Для кожного індивіда існує ієрархія різних аспектів групової ідентичності залежно від індивідуальних пріоритетів і характеру самопрезентації. Українська культура не належить до колективістських культур, вона індивідуалістська, про це свідчать самопрезентації угруповання на сторінках журналу «Сучасність» від 1961 до 1995 років (підрозділ **3.2 «Міф та різні номінації реальності в публікаціях Нью-Йоркської групи у журналі "Сучасність"»**). Тут друкували свої твори В.Вовк, Б.Бойчук, Е.Андієвська, Б.Рубчак, Ю.Тарнавський та

Р.Бабовал. Серед постійних співпрацівників редколегії були Б.Бойчук та Б.Рубчак. Звісно, кожен із них виріс на ґрунті рідної культури, свідомо чи несвідомо вбираючи в себе те, що позначають поняттям «етнічна ментальність», «історична пам'ять», «дух народу». Однак випадки переплетення у їхніх самопрезентаціях індивідуальної ідентичності з колективною сприйняли далеко не всі читачі, особливо ж ті, що звикли приписувати індивіду ідентичність ще до часу його народження. Дорікали за брак патріотичності, надто розхристане верлібром слово, аполітичність та ірраціональний зміст творів Ю.Тарнавського, Б.Бойчука, Б.Рубчака. У 1969 році на сторінках «Сучасності» Ю.Тарнавський опублікував замальовку «Під тихими оливами, або вареники замість гітар», де розкритикував переклади М.Лукаша з іспанської, зокрема поезій Ф.Г.Лорки і піддав сумніву метод перекладу, послуговування традиційною трансляційною мовою. За цю критику І.Кошелівець, головний редактор «Сучасності», відкликав Б.Бойчука зі складу редакції. Подібну реакцію викликала антологія поезії «Координати», видана в 1969 році, що являла найважливіший компендіум знань про українську еміграційну літературу. Її упорядники Б.Бойчук та Б.Рубчак відмовилися надрукувати твори деяких авторів старшого покоління, це викликала бурю, яка прокотилася й на сторінках «Сучасності». Творчість представників Нью-Йоркської групи на сторінках часопису «Сучасність» після 1991 року займала невеликий відсоток матеріалів. Частково це можна пояснити тим, що в Нью-Йорку та Києві паралельно виходив квартальник «Світо-вид», редагований Б.Бойчуком та М.Ревакович, який своєчасно публікував твори членів групи.

У процесі пізнання світу й актах самопрезентацій кожен митець створює так звані «ментальні карти» світу, концептуальні моделі, які наочно подають перцептивні образи дійсності. Характер картини світу залежить від того, як у ній урівноважені універсальний, культурно-специфічний та особистісний компоненти. Поезія постає резервуаром колективного несвідомого, де її параметрами виступають зорові образи, звуки, запахи, аналогії з іншими об'єктами, фреймові структури, скрипти (підрозділ 3.3 *«Поезія як резервуар колективного несвідомого (твори представників угруповання на сторінках видання «Слово»)»*). Ідеться про присутність творчих набутоків Нью-Йоркської групи на сторінках періодичного видання «Слово», видавничого органу Об'єднання Українських письменників в Екзилі (з 19 січня 1957 року), яке в 1975 році було перейменоване на Об'єднання українських письменників «Слово» (ОУП «Слово»).

Уже в першому випуску альманаху «Слово» за 1962 рік були надруковані вірші Патриції Килини, для якої література була формою існування, та Б.Рубчака, в якого архетипна неоднозначність змішувалася з автопсихоаналізом. У третьому випуску 1968 року з'явилися вірші Б.Рубчака: «Монолог Кептена Ейбега», «Мадригал»; Б.Бойчука: уривок з поеми «Подорож з учителем»; Ю.Тарнавського «Тиша»; Е.Андієвської: поема «Краєвид кажана втілений у птаха» та вірш «Наближення»; Патриції Килини: «Літній грім»; Ю.Коломийця: «У домі блаженних», «Посів стін», «Говіння»; О.Коверка «Шторм наближається»; «Після бурі», «Суботнє змертвіння»; М.Царинника: «Зі щоденника»: «Неділя», «Аварія»,

«Брудна рука», «Я їв поезію». Вміщено також драму Віри Вовк «Смішний Святий» та у розділі літературної критики есе Б.Бойчука «Евген Маланюк і його доба». Були й інші публікації: в третьому випуску «Слова» за 1973 рік вірші Е.Андієвської зі збірки «Наука про землю»; в сьомому за 1978 рік кілька сонетів Е.Андієвської та переклади В.Вовк і т.д. На сторінках «Слова» не завжди можна було склеїти «шматки мозаїки» традиційної ідентичності і гібридної, тому є всі підстави говорити про автономію авторів групи, її переконання, що особисте в житті – це не тільки інтелектуальний інвокатив, а й загальна власність української літератури (О.Тарнавський).

Проблематика підрозділу **3.4 «Великі надії та очікування: “Світо-вид”»** асоціюється з історією виникнення й існування у Нью-Йорку та Києві квартальника «Світо-вид» (1990-1999), його важливою роллю у становленні образу української літератури перших років України як незалежної держави. До редакції, окрім членів Нью-Йоркської групи Б.Бойчука, М.Ревакович, В.Вовк, Б.Рубчака, Ю.Тарнавського та Р.Бабовала, було запрошено В.Балея (США), Т.Карабовича (Польща), М.Павлишина (Австралія) та П.Романюка (Румунія). Сюди увійшли також письменники з України – І.Драч, І.Дзюба, П.Мовчан, С.Павличко, М.Рябчук, В.Шевчук та М.Жулинський, а пізніше – В. Герасим'юк, В.Кордун та І.Римарук. Присутність письменників і вчених з України унаочнювала давню мрію Б.Бойчука, В.Вовк, Б.Рубчака, Ю.Тарнавського, Е.Андієвської стати невід'ємною часткою української літератури над Дніпром, злитися з нею, поряд з Київською школою, шістдесятниками та українськими дисидентами. Перший номер «Світо-виду» відкривало вступне слово Б.Бойчука та М.Жулинського. Писали вони про потребу літературного сприйняття творчості в періоді історичних змін, що сталися в Україні та відновлювали пам'ять, українську тотожність, базовану на правді, ретельності й автентичності слова. Квартальник пов'язував літературний досвід діаспори з досвідом літератури в Україні, виявляючи найцікавіші явища, шукаючи таланти, а також пропагуючи дисидентів. Авторами перших номерів видання були поети Нью-Йоркської групи Е.Андієвська, Б.Рубчак, Ю.Тарнавський, Б.Бойчук, В.Вовк, Р.Бабовал. Надруковано також переклади М.Ревакович та Б.Бойчука. У другому номері за 1994 рік вміщено перекладені Б.Бойчуком вірші американського поета Д.Ігнатова, а в четвертому за 1997-й – С.Куніця. У першому за 1999-й рік з'явилися переклади віршів польської поетеси В.Шимборської, здійснені Я.Сенчишин. Переклади зближували літератури, якими жили члени групи. В.Вовк перекладала бразильську і німецьку, М.Ревакович – польську. У «Світо-виді» привернули увагу цикли віршів Б.Бойчука «З молитов», де поет залучав елементи релігійної традиції України та розмірковував про своє історичне минуле. Його поетична сповідь поєднувала в собі молитву та прохання до Всевишнього зі спомином. У 1999 році об'єктивні обставини спричинилися до закриття квартальника. Та все ж «Світо-вид» відіграв істотну роль у презентації української літератури, її найцікавіших проявів. Не так нівелював, як унаочнив цілком закономірні відмінності й підходи та сприяв утвердженню ідіюстилів. Наближав творчість

Нью-Йоркської групи до України, виявляючи авторську відвагу в різних літературних жанрах.

У четвертому розділі «**Антологія, онтологія і стратегія всеприсутності**» показано, як антологія, збірник найхарактерніших творів Нью-Йоркської групи, впорядкований різними укладачами, кореспондує з осягненням основ усього суцього (буття, субстанція, простір і час) і конструює в художньому просторі метафізику всеприсутності, змінюючи систему аксіологічних акцентів.

Міф про сакральне знання як шлях повернення до втраченого раю оперто на бароковий образ світу як книги, де відображено мудрість її Творця. Відповідно, для представників Нью-Йоркської групи – книга (антологія) відображала світ її творців – розмаїтий, але цілісний і гармонійний (чи такий, що тяжіє до гармонії). Натхнення до творчості Нью-Йоркська група черпала з життя у місті Нью-Йорку, але також із ностальгії за втраченим дитинством, рідною домівкою і Батьківщиною.

У підрозділі **4.1 «Структурна поліфонічність перекладів Нью-Йоркської групи у португальській антології Віри Вовк «O Grupo de Nova York "Colméia"»** схарактеризовано особливості названого збірника. Слово «Colméia» португальською мовою означає «вулик». За винесеним у заголовок підрозділу словосполученням «структурна поліфонічність перекладів» постає філософська настанова буття як чистої присутності (за Гайдеггером), а в інгарденівській інтерпретації – семантичний простір тексту, в якому змістове навантаження лягає на інформаційні вузли твору («місця непевної визначеності»). Віра Вовк не послаблює їх, а підсилює, напр., перекладаючи сонети Е.Андієвської, де образи перебувають у «потенційному стані» і є доволі інтенціональними. Антологія містила короткий вступ про Нью-Йоркську групу і переклади за іменами: Е.Андієвська, Б.Бойчук, П.Килина, Б.Рубчак, Ю.Тарнавський, Ж.Васильківська та В.Вовк. Вона проілюстрована відомою картиною еміграційного українського художника Ю.Соловія, під назвою «Портрет Нью-Йоркської групи». У вступі В.Вовк наполягає на всеприсутності творів семи поетів («Великої сімки»), а не десяти, як це запропонували Б.Бойчук та Б.Рубчак в антології «Координати» 1969 року, додавши до складу Нью-Йоркської групи твори Р.Бабовала, Ю.Коломийця, О.Коверка та М.Царинника. В.Вовк вважає, що в семантико-аксіологічній системі їхньої творчості поняття «presens» зазнає деструкції у всеможливих аспектах: і як наявне завершене буття, і як присутність і всеприсутність (present continuous). Коли говорити про будь-яку річ і погляд на неї як eidos та субстанцію/сутність/існування (ousiua), то тут точкою відліку (stigma) є мить або момент (nun), у розумінні перекладача – богемна мить, яка засвідчила первісну самосвідомість сімки і згодом вилилася у такий інтенціональний феномен їхнього творчого еґо, як щорічник «Нові поезії» (1959-1972). Спільні виступи на творчих вечірках у літературно-мистецькому салоні Ірини та Романа Стецюр у Нью-Йорку, зафіксували інтерсуб'єктивність групи від буття до становлення, чого не пережили Ю.Коломиєць, О.Коверко, М.Царинник та Р.Бабовал. В.Вовк трактує Нью-Йоркську групу як міфічну структуру, «метафізику всеприсутності» у літературному просторі ще з 1959 року, коли виникло творче угруповання

молодих, опозиційне до ОУП, тобто до організації письменників «Слово» як літераторів та поетів довоєнного менталітету. Вона спирається безпосередньо на шостий номер щорічника «Нові поезії» 1964 року, вважаючи його найбільш інтенціональним, перекладає його і зберігає при цьому «структурну поліфонічність». Подає невеликий корпус текстів, але їх вистачає, щоб показати літературний портрет кожного автора та його творче єго. Антологія В.Вовк, хоч і була адресована іноземному читачеві, стала рекламним елементом Нью-Йоркської групи, чітким сигналом про репрезентативний смак перекладачки і достатньо якісним предметом для популяризації стратегії всеприсутності.

У підрозділі **4.2 «Трансісторичний характер антології Богдана Бойчука "Поza традиції"»** поняття трансісторичності (трансісторичної концепції) набуває універсалізму, бо виокремлює феномен Нью-Йоркської групи як взірць метамови поетичного мислення і свідчить про тяглість української літературної традиції від бароко до сюрреалізму. Антологія вийшла у 1993 р. з підзаголовком «Антологія української модерністичної поезії в діаспорі». Упорядником був Б.Бойчук, а до редакційної колегії увійшли еміграційні літературознавці І.Макарик, Д.Гусар-Струк та І.Фізер. Вона поділялася на дві частини. До першої увійшла поезія українських творців з Америки, до другої частини – твори поетів, які проживали на території Європи та були не емігрантами, а поетами етнічної української меншини в Польщі, Румунії та Словаччині. Така настанова надавала антології нового сенсу, адже вперше засвітилися імена, досі не відомі в інформаційному просторі України.

У першій частині привернули увагу твори митців «Слова» і Нью-Йоркської групи, трансісторичний характер художнього мислення якої свідчив про холістичне і транскультурне значення та гостру проблему етнонаціональної ідентифікації. Крок до «поza традиції» виявився кроком до традиції, бо можна було переконатися, що головним принципом універсалістського мислення цього угруповання є «духовний синкретизм» у мотивах, образах і топосах, таких, як софійність, образи Богородиці, саду, світу як книги, світу як театру тощо. Сюди увійшли твори В.Вовк, Б.Бойчука, Е.Андієвська, Ю.Тарновського, Б.Рубчака, Патриції Каліни, Ю.Коломийця, О.Коверка, М.Царинника, Р.Бабовала і М.Ревакович. Антологія «Поza традиції» належить до найважливіших візій Б.Бойчука про стан української поезії на еміграції та поza Україною на період до 1993 року. Трансісторизм виявився і в тому, що антологія ще не фіксує української незалежності з 1991 року, та виразно не уприсутнює інтенціонального феномену Нью-Йоркської групи. Вірші М.Ревакович символізували відродження Нью-Йоркської групи в молодому поколінні. Але, з іншого боку, невиокремлення групи в осібну сукупність підривало пріоритет «Великої сімки», збережений у попередніх антологіях, добірках поезії в журналах та літературній критиці. Початок 90-х років в Україні був спробою повернення літературної екзильно-еміграційної спадщини на материк. Можливо тому Б.Бойчук не вказав виразно у своїй антології на окреме існування Нью-Йоркської групи. Антологія «Поza традиції» – це, безперечно, ретроспективне видання, де заговорив міф про екзильну літературу, її твори. Тут відчутна й апеляція до антології «Координати».

Виявилося, що двадцятирічна віддаленість цих двох антологій виявила колосальні ментальні перетворення, за час яких змінилися літературні пріоритети і канони. Критики вказували на неадекватність назви, адже «По́за традиції» ніби ігнорувала літературні епохи, напр., політичну відлигу після 1956 року, що породила шістдесятників.

У підрозділі **4.3 «Феномен міфічної самосвідомості в антології Олександра Астаф'єва та Анатолія Дністрового "Поети Нью-Йоркської групи"»** описано історію появи в 2003 році першої в Україні антології і специфіку її укладання. Тексти у ній дібрано найбільш презентативні, такі, що виражають специфічний внутрішній світ свідомості й актуалізують уявлення читача. Адже уява, на відміну від чуттів і сприймань, ототожнюваних із зовнішнім світом, існує як реальне утворення, що має свій зміст, йому може дещо відповідати, а дещо не відповідати у самій дійсності. У будь-якому випадку тут зміст виступає безпосередньо, як безперечний факт свідомості. У рамках такого розуміння уявлення про групу нагадують картини, розташовані в галереї внутрішньої свідомості Е.Андієвської, Р.Бабовала, Б.Бойчука, Ж.Васильківської, В.Вовк, Патриції Килини, О.Коверка, Ю.Коломийця, М.Ревакович, Б.Рубчака, Ю.Тарнавського та М.Царинника. Вартість антології «Поети Нью-Йоркської групи» тоді вимірювалася її оригінальністю, вона відіграла важливу роль у поверненні членів Нью-Йоркської групи до літературного дискурсу України. Це була перша найповніша за обсягом антологія, яка вийшла у Харкові великим накладом. Вона органічно вписувалася в літературний ландшафт України і давала відповідь на те запитання про творчість групи, яке ставила літературна критика: як повернути на береги Дніпра спадщину української еміграції? Вона моделювала світ читача через доступну форму, подекуди міфічний зміст, адже тепер читач мав безпосередній доступ до раніше замовчуваних візій угруповання і міг їх розглядати «внутрішнім зором». Це була інтроспекція, яка конституювала творчий акт поза межами ключових відображень, складених епохою. У результаті оперування такими настановами антологія стала універсальним словником Нью-Йоркської групи в Україні, тому постала потреба її перевидати у 2009 році. Як і кожна праця, антологія О.Астаф'єва та А.Дністрового живе своїм життям, тому стане для майбутніх дослідників джерелом вартісних літературних матеріалів та оцінок. Можна сказати, що це візитівка творчості Нью-Йоркської групи. Будучи науково-популярним виданням, своїм поліфонізмом і художнім багатством вона перекроїла художній простір України. Цьому сприяла ґрунтовна передмова О.Астаф'єва «Міражний простір модернізму», в якій схарактеризовано й у руслі сучасних наукових досягнень інтерпретовано творчість згаданих поетів.

При докладному аналізі антології, яку підготувала і видала М. Ревакович (підрозділ **4.4 «Міфологема повернення: антологія Марія Ревакович "Півстоліття напівтиші"»**) та принципів упорядкування текстів можна говорити про те, що процеси художнього мислення членів групи не завжди супроводжені наочними образами органів відчуттів. Органи відчуття навряд чи можуть допомогти проникнути в уявлення, виявити їх усеприсутність, бо те, що переживає читач як уявлення, насправді приховує в собі інші процеси: осягнення

минулих подій і спогадів, віртуальні тіла тощо. Ця головна думка упорядника антології органічно лягає на тло дискусій про існування наочних уявлень і їх природу (Дж.Фодор, С.Косслін та ін.), де одні обороняють реальність наочних уявлень (зрештою, про це говорив ще І. Франко напр. кінці ХІХ ст.), а інші вважають, що вони є ілюзією свідомості. На прикладі творів В.Вовк, Б.Бойчука, Ж.Васильківської, Е.Андієвської, Ю.Тарнавського, Б.Рубчака, Патриції Килини, Ю.Коломийця, О.Коверка, М.Царинника, Р.Бабовала можна дізнатися про перцептивну схему (тобто уявлення) читача і про амодальну схему світу, що лежить в основі всіх інших перцептивних схем. У результаті можна дійти висновку, що а) уявлення читача не можуть бути протиставлені художньому мисленню автора; б) уявлення читача – це збуджувані художнім словом форми готовності до активної пізнавальної діяльності. Тому їхня всеприсутність – не щось їм внутрішньо притаманне, вона збігається з передбачуваними характеристиками предметів і подій реального світу.

«Півстоліття напівтиші» (2005) як тип літературної репрезентації давав змогу показати ширше коло митців крізь призму авторського бачення укладача видання. Антологія повертає українській літературі Нью-Йоркську групу як культурологічну категорію, наново відкриває міфічний літературний феномен українських емігрантів на тлі епохи. М.Ревакович репрезентує тексти з перспективи часу (prospects of time). Як дослідник Нью-Йоркської групи вона почала готувати антологію з ініціативи Б.Бойчука наприкінці 90-х років. Хронологічно впорядковуючи тексти, керувалася індивідуальними смаками. Антологія має три частини: літературознавчу, основну (твори членів групи) та бібліографічну. В першій частині вміщено дві літературознавчі статті М.Ревакович, її вступне слово «Від упорядника» та есе «Крізь іншу призму. Про феномен і поезію Нью-Йоркської групи». У другій подано вибрані упорядником твори. Натомість у третій – вихідні редакційні інформації.

За основу концепції змісту антології М.Ревакович взяла видання Б.Бойчука та Б.Рубчака «Координати» 1969 року. Запропонувала розташувати матеріал хронологічно, за датами народження авторів (від старших до молодших) та датами видань збірок кожного з них. Це були члени «Великої сімки» та молодші автори. Антологія – вдала спроба показати поетичний феномен угруповання та вагома візуалізація в Україні літературних надбань еміграції, а також ідейних зв'язків з шістдесятниками і поетами Київської школи. Міфологема повернення набутоків Нью-Йоркської групи в національну скарбницю діалогізує з міфологемою «вічного повернення» Ф.Ніцше і його ідеєю «переоцінки цінностей». В антології окреслено художню еволюцію групи впродовж її існування.

П'ятий розділ «**Міфологізація & реміфологізація**» є спробою реконструкції міфологеми вигнання та інтерпретації проблеми міфа у мовній парадигмі В.Вовк Б.Бойчука, Е.Андієвської, Патриції Килини.

Тема вигнання (підрозділі **5.1 «Вигнання як міфічний мотив та проблема міфу у мовній парадигмі Віри Вовк на прикладі збірки "Жіночі маски"»**) знаходить своє втілення в українській еміграційній літературі протягом усього

XX ст. Її парадигму визначили твори пражан та письменників екзильного «Слова».

Ця тема тісно поєднана з антропологічними міфами про походження людини. Вимушена еміграція як втрата національного раю, що є паралеллю до втрати Едему (гріх), праця на теренах чужих культур на користь української культури (спокута), творче повернення – книгами й особисте (подорожі в Україну; проживання в Києві паралельно з проживанням у містах закордоння).

З міфологемою вигнання і повернення переплітається міф про святі місця, що трактує життя як паломництво – 1) до інших країн і їх культурних надбань (пізнання Іншого світу, екзотичного для сприйняття – Іспанія для Е.Андієвської; Україна – для Патриції Килини); 2) життя як паломництво до власної, давно залишеної ойкумени, земної Батьківщини великої (України) і малої (в кожного своєї) – спогади, реальні приїзди, творчі переосмислення того й іншого (В.Вовк); 3) життя як паломництво до Неба – духовної Батьківщини (Б.Бойчук, В.Вовк).

Наприкінці 60-х В.Вовк чотири рази відвідала Україну. Уперше приїхала з екскурсією до Києва та Львова у 1965 році. Тоді зустрічалася з багатьма відомими діячами культури України, одвідала місця дитинства, змирилася з побаченою дійсністю. Від поїздки до поїздки туга та ностальгія за Україною зазнавала еволюції. Поетеса наочно бачила, в яких умовах живе українська інтелектуальна еліта, прості люди, чим вони займаються. Дізналася про радянську цензуру, про дисидентів, тоді ж познайомила з М.Воробйовим та І.Калинцем. Із поїздок в Україну в 60-х і 70-х роках постали її вдумливі нотатки. Тоді також виник конфлікт із членами Нью-Йоркської групи щодо змісту репортажів, які, за словами Б.Бойчука, викривляли справжню думку про політичну ситуацію в Україні. Свої мандрівні нотатки про Україну В.Вовк друкувала в «Сучасності» (тріада «Зустріч з Україною», 1965, №11; «Етюд «Україна» – опус другий», 1967, №12; «Україна, моя любов», 1970, №3). Поетеса повернулася до теми поїздок в Україну в репортажі 1989 року. Це був текст «Київ шістдесятих років», («Сучасність», 1989, №9) і репортаж «Україна ще і ще» («Наше життя», 1994, №7-8). Репортажі В.Вовк на, перший погляд, можуть видатися сентиментальним описом подій, де досвід минулого переплітається з особистими переживаннями, але насправді – це тип емоційного вдумливого дискурсу про епоху. На їх тлі виникла міфопоетична за змістом збірка «Жіночі маски» (1993) як продовження фігуративного бачення дійсності. Збірку доповнюють символічні теми долі жінок, героїнь родинного гнізда, людства, всесвіту, цивілізації та культури. Авторка не цурається універсальних тем, у яких символічно змальована доля жінки у всіх вимірах її сутності: матері, захисниці кохання та домашнього вогнища, героїні, помічника чоловіка в житті, тобто сторожа нормативного етикету всіх часів і поколінь. Обсяг творчості, тематика віршів, їх міфологічне підґрунтя, різні точки зору автора на жіночих героїнь, показують, що в історії людства жінки відігравали життєво важливу та універсальну роль. Що вони керували світом та подіями, завжди покладалися на серце, залишаючи для себе вагому нішу приватності. В.Вовк показує це яскраво на різних прикладах, її героїні не боялися викликів дійсності.

У підрозділі 5.2 «Досвід надії та самотності і деконструкція міфу про минуле у творчості Богдана Бойчука (поема у прозі "Кляса без вісти")» з'ясовано міфопоетику палімсесту – поеми у прозі «Кляса без вісти» (2014), ідентифіковану передусім із рідним домом, оточенням, вулицею, пам'яттю дитинства. Саме там формувалася душа, поранена воєнною травмою і реконструювана в болючому спомині минулого.

У Б.Бойчука, як і в інших поетів «Нью-Йоркської групи», яскраво помітні есхатологічні міфи, насамперед, війна та її травматичний досвід, що призводить до «кінця світу» затишного і звичного, часто спонукаючи до вимушеного вигнання-еміграції. Вигнання зовнішнє поєднувало Нью-Йоркську групу з Празькою школою, а внутрішнє (відокремленість у просторі нових країн проживання) – із шістдесятниками, які були внутрішніми мігрантами «на нашій, не своїй землі».

Групу есхатологічних і антропологічних міфів сполучають такі ланки як 1) самотність (відчуття покинутості рідними людьми через війну; розрив із Батьківщиною; відчуття неприйняття і нерозуміння з боку нових співгромадян; відчуття залишеності Богом, втрати єдності з ним – екзистенціалізм) і 2) героїзм (як воєнного часу, так і повоєнного – в щоденній праці; в пошуках втраченого; у здатності багато втратити у фізичному світі, аби віднайти його у світі духовному – світі власної творчості).

У творі «Любов у трьох часах» він показує, що людиною керує туга за недосяжністю, мрія, гармонія, любов, безпека, а там, де існують загрози та лихо, – людина збирає сили для самозахисту. Подібні погляди Б. Бойчук виклав у поемі «Кляса без вісти», де показав неміч людини супроти воєнного насильства. Протягом 60-х та 70-х рр. поет експонував у своїй творчості відчуття загрози особистої сфери людської свободи та краху родинних зв'язків. Це яскраво помітно у драмі «Приречені», де для Б.Бойчука життя ускладнювалося, а сімейна традиція, релігійна та національна тотожність були зруйновані. Сакральний простір родини розпався, розпалене вогнище міг загасити раптовий дощ, а відомі стежини вели в нікуди. Водночас це відкривало глибшу «дорогу до себе». Серед членів Нью-Йоркської групи тільки Б.Бойчук так яскраво сигналізував про втрачене родинне гніздо, руїни і згарища війни та попри все – відновлення життя. Поет реконструював, сказати б словами А.Ассман, священний і міфічний ландшафт дитинства. Дім як горизонтальна конструкція був своєрідним лабіринтом спомину про простір незгасної пам'яті. Тонка лінія деконструкції міфу про травмоване минуле постає як трагічна для душі ностальгія. Вона веде автора до антропологічних порогів розхитування пам'яті, обпеченої спомином про Другу світову війну та її жахливі події у містечку його молодості – Бучачі. З антропологічної точки зору Б.Бойчук заперечує деконструкцію, запропоновану Ж.Дерріда. Поет вважає, що творча настанова французького філософа полягала переважно у виявленні прихованих суперечностей. Натомість досвід війни на прикладі окупованого німцями містечка молодості Б.Бойчука показував, що не було тоді можливості вибору. Смерть у Бучачі означала, безсумнівно, жахливу смерть. Тому Б.Бойчук уникає точного визначення деконструкції, бо війна мала

різні обличчя у Європі, від лагідного на Заході до жорстокого на й Сході, в Україні. Цю ж настанову поет скеровує супроти філософії екзистенціалізму Ж.-П.Сартра, який у своїх працях зосереджується на емоціях, уяві та природі особистості, не враховуючи, за словами Б.Бойчука, жорстокості війни та знищення, яке вона принесла в Україну. Апокаліптичність його візій помітна в кінцевій сцені твору, де показано безвихідь, в якій опинився головний герой поеми «Кляса без вісти». Він, шукаючи найдорожчу особу, дівчину Яну Форман, пригадує війну, яку пережив, і яка закарбувалася в серці травмою на все життя. У фіналі поеми, коли вчитель Чорновус переконує героя, що дівчину Яну Форман німці розстріляли в Монастириську, настає розкриття трагічної правди. Це викликає відчай у героя – старого чоловіка, і він просить учителя Чорновуса (який «давно помер у Канаді»), щоб той повторював жахливу розповідь про смерть Яни.

У підрозділі 5.3 «*Втілення суб'єктивної предикативності у сонетах Емми Андієвської (міфологема ностальгії)*» підкреслено, що свої сонети поетеса творила у вигляді білих віршів із внутрішніми римами та дисонансами. На це звернув увагу Б.Рубчак, назвавши їх складним видом творчості, близьким до балад, які розвивали в еміграції В.Вовк, а в Україні І.Драч. Поетеса пориває зі суворою системою ритмів і рим, притаманних сонетам, узагальнюючи їх і надаючи їм дисонансності. Крім того, вона відмовилася від тематичного поділу, запроваджуючи політематизм. Частину описової та оповідної форм занесла до перших восьми рядків. Оновила сонет, її далекосяжні думки чи ставлення до порівнянь, не тільки до поетичної оповіді, надали її творам численних аналогій та асоціацій. Вона діалогізувала з античністю, Середньовіччям, поезією та піснями часів козацького бароко. До кожного сонета додавала ще один рядок, що стало згодом творчим відкриттям. Її сонети моделювали філософську рефлексію, яку вона обривала, неначе музичну синкопу, обумовленою думкою, що поезія – це індивідуальна мова автора. Тому сонети Е.Андієвської сповнені пафосу протилежних мовних дисонансів, деколи дивували, а то й шокували читача. Таким чином, поетеса майстерно передавала свій внутрішній світ, створюючи ряд нових образів в українській літературі. Насправді в сонетарії Е.Андієвської втілена суб'єктивна предикативність, за якою, наче за ширмою, приховувалася міфологема ностальгії. Важливість суб'єктивної теми ностальгії та вигнання у літературному дискурсі Е.Андієвської визначав твір «Погляд». Тут у звичній для себе індивідуальній манері поетичний зміст вона приправляє елементами сюрреалізму. Деконструкція теми ностальгії та вигнання показує, що все на світі умовне, хоча існує як вічне живе плетиво сутності людини. У сонетах поетеса відтворює індивідуальні історії, вписані у багатоголосий макрокосмос. Її системою цінностей стали дихотомії «ліричний герой – інший», що надало творам особистої ідентифікації. Сміслові підтексти сонетів містять нескінчену поліфонію з характерними мотивами страждання, радості, спонтанності й печалі. У сонетах перетинаються різні символи, цивілізації, епохи, елементи навіть віддалених культур. Часто вони супроводжені ширшим філософським роздумом, описами природи, уособленням історії або культурними контекстами. Сонети Е.Андієвської, як правило, пересипані великою кількістю неологізмів, що створює

видимість просторового багатства. Поетеса вживає призабуті говіркові слова, щоб узаконити їх у літературному річищі, в мовній комунікації «нашого сьогодні». Інколи звучить застереження, щоб надмірно не вибудовувати цивілізацію, бо вона руйнує окремі сторони людської душі, вбиває особисте життя людини і скупа на узагальнення. Джерела такого ставлення можна знайти в сюрреалізмі, який був відправним пунктом у поетичних настановах авторки. Суб'єктивна предикативність у поетеси стає своєрідним дискурсом правди з міфологічним підґрунтям. Е.Андієвська у сонетах поєднує два уявні кола, два протилежні світи: минуле і сучасність. Крізь призму спогадів будує дивовижні конструкції реального. З дитинства, міфічного місця Аркадії, з якого залишилися тільки символічні фрагменти, поетеса вибирає казкові спомини, щоби ними заповнити еміграційну мандрівку та оживити знайомі їй з інтуїції обличчя й артефакти.

Патриція Килина походить із американсько-ірландської сім'ї та займає окреме місце в Нью-Йоркській групі (підрозділ 5.4 *«Перехрестя міфу та реальності у поезії Патриції Килини»*). Її присутність серед українських письменників визначив особистий контакт із поетом Ю.Тарнавським. Описано участь поетеси в літературних виданнях Нью-Йоркської групи, появу її збірок «Трагедія джмелів» (1960), «Легенди і сни» (1964) та «Рожеві міста» (1969). Вона разом із Ю.Тарнавським зацікавилася українськими думами як формою народної пісні про волю козаків у XVII та XVIII ст. Думи вийшли друком із передмовою етнографа і дослідника українського фольклору Н.Кононенко у Торонто (1979). Для Патриції Килини були вони своєрідною мандрівкою до Європи, пізнавальною поетичною стратегією про Україну, подібною до подорожі Іспанією (зб. «Рожеві міста»). Після 1971 року, розірвавши з Нью-Йоркською групою, вона перестала писати українською мовою, а в період 1990-2000-х років видала у Лос-Анджелесі ряд романів англійською мовою. Кредо Патриції Килина, вміщене у збірці «Трагедія джмелів», де поетеса сповідує антропософію душі, виражену в елементах пантеїзму та фемінізму. У збірці акцент коливається між свободою жінки та її трагедією в світі міжлюдських відносин (ірреалізм).

Авторка говорить про свободу жінки на тлі родинної традиції, усної історії, вона вважає, що жінка завжди призначена служити чоловікові. Навіть упривілейована роль жінок у сім'ї самої поетеси полягала в служінні. Символ цієї традиції поетеса бачить у скрині, яку привезли до Америки її предки-емігранти. У вільні хвилини вона проникає на горище, щоб роздивляти скарби, привезені з Європи. У збірці «Рожеві міста» багато творів прирівнювала до козацьких дум, надаючи їм неповторної індивідуальної мови, тонів елегії чи сентиментальних балад, довершених та ускладнених. Патриція Килина зацікавилася тоді музичними українськими інструментами: бандурою, лірою і трембітою, отже, музикальність українських пісень інтегрувала до власної творчості. Поетеса бачила у музиці патріотичний елемент формування українського характеру і формування української нації як окремої етнічної спільноти. Її зачаровувала особиста свобода козаків, які виступали проти поневолення нації чужинцями. Це було близьким до історії індіанської цивілізації в Америці під час боротьби з англійськими наїзниками. Подібний пункт бачення дійсності пізніше поетеса

використала у добірці «Вісім мінівіршів» («Сучасність», 1970, №3). Вірші Патриції Килини у виразній своїй конструкції звернені до її особистої долі. Поетичні візії супроводжені пошуком сенсу існування навіть тоді, коли поетеса перебувала на грані – переживала втрату чи зранену любов, брак контакту з коханою людиною. Вона прагнула сприймати життя як справжню сутність, даровану Творцем, заперечуючи, що життя отримане раз і назавжди. Для неї це справжнє перехрестя міфу та реальності. Міфом для поетеси є важливість культурної присутності серед українських емігрантів у їх спільній чужинській долі та узагальнений спосіб звернення до української культури.

Шостий розділ «**Мотиви міфічної втрати і спроби її повернення**» спроба погляду на міфічний дискурс втраченого особистого простору у творах поетів угруповання, присутність номінальних співтворців Нью-Йоркської групи у літературному процесі, новий «подих» міфопоетики, заглиблення у сакральні мотиви.

Члени Нью-Йоркської групи на початку своєї творчості заперечували у наочних деклараціях опоетизовані відчуття ностальгії, хоча кожний розумів її на свій спосіб (підрозділі **6.1 «Міфічний дискурс втраченого особистого простору у творчості поетів угруповання»**). М.Ревакович писала, що у міфічно-метафоричному сенсі вигнання включало в себе «всі можливі аспекти відчуженості та самотності від географічного до мовного і духовного». Нью-Йоркська група була спільнотою людей, яких єднали подібні поетичні ідеали, але кожний з них плекав свій життєвий досвід. Тому міфічні настанови ностальгії та вигнання неоднакові в усіх членів групи. Вірші старших (В.Вовк, Б.Бойчук, Ж.Васильківська, Е.Андієвська, Б.Рубчак, Ю.Коломиєць) слід розглядати як мандрівку до місць дитинства, звідси у їхніх творах така складна поліфонія спогадів з минулого, де народні обряди трансформовані в «скаргу серця». Молодші (Ю.Тарнавський, О.Коверко, М.Царинник, Р.Бабовал) сприймали міфічні настанови ностальгії та вигнання крізь призму творчості своїх старших колег. Ностальгія за втраченою Аркадією дитинства не закривала поля зору ліричного суб'єкта, але відкривала йому увесь світ, універсальні й нескінченні істини. Загублений у подіях реальності світ ставав мінливою сферою емоцій. Поети пам'ятали різні подробиці дитинства, наводили їх у віршованих рядках, повертаючись до втраченого минулого. Послугуючись мовою міфу, вони надавали сакрального значення дитинству як Аркадії серця і протиставляли його блуканню у вигнанні. У поезії наводили знайому топоніміку та ідеалістичну концепцію людини, за якою не все підкорене законам невблаганного плину часу. Поети Нью-Йоркської групи ідентифікували себе з українською культурою та мовою. Виразником такої настанови була філософська конфігурація нішової, на перший погляд, творчості, а насправді універсальної. Через вірність українській культурі та мові вони почувалися вільними людьми в американському суспільстві (Б.Бойчук, Б.Рубчак, Ж.Васильківська). Патриція Килина, напр., вважала мову визначником творчого «я». Вона сприймала літературу як дар, талант, а літературне середовище, в якому перебувала, як міфічне придане від долі: «Я, чужинка, розумію тільки по-водяному, по-часовому», це девіз поетеси, якому

вона була вірна впродовж шістдесятих років, аж до розриву з Ю.Тарнавським. Писати українською мовою, займатися українською культурою в Нью-Йорку – це плекати міфічний дискурс втраченого особистого простору (Б.Бойчук).

У підрозділі **6.2 «Номінальні співтворці Нью-Йоркської групи: новий «подих» міфопоетики»** акцентовано, що словосполучення «номінальні члени групи» означає належність до угруповання, але без факту тісніших літературних зв'язків з ним (Б.Бойчук). Українська еміграція ставилася до Нью-Йоркської групи як до творчого авангарду, тож коли він поповнився іменами Р.Бабовала, Ю.Коломийця, О.Коверка і М.Царинника, це не викликало літературної дискусії і ніхто не захищав «Великої сімки» від її нових членів. Це з багатьох поглядів зрозуміло. Не можна було залишити поза літературним процесом тих, що дебютували на сторінках щорічника «Нові поезії», хоча не творили групи і не брали участі в її літературному бурхливому житті кінця 50-х, початку 70-х років у Нью-Йорку. Аналогічним чином до групи включено поета з Бельгії Р.Бабовала, що дебютував віршем «День знову» («Нові поезії», 1969, №11) та М.Ревакович, яка прибула до США і яку за рекомендацією Б.Бойчука найменовано членом Нью-Йоркської групи. Бачення такої літературознавчої перспективи на нинішньому етапі міняти недоцільно, тим більше, що лідери групи Б.Бойчук, Б.Рубчак та Ю.Тарнавський санкціонували цей стан як закономірний. Мовлячи про Нью-Йоркську групу як про неформальне літературне явище української еміграції, вони ввели її двочленовий поділ, де головний стержень групи становила «Велика сімка», натомість другу частину склали номінальні члени. Такий поділ підтверджений еволюцією групи та невеликою за обсягом творчістю Ю.Коломийця, О.Коверка і М.Царинника та віртуальною назагал участю в групі Р.Бабовала, на багато років молодшого від членів «Великої сімки». Участь у Нью-Йоркській групі М.Ревакович слід трактувати як історію 80-х і 90-х років, коли вона була причетна до редагування «Світо-виду» та популяризувала Нью-Йоркську групу. Своїми літературними творами насправді номінальні поети ввели до дискурсу Нью-Йоркської групи новий «подих» міфопоетики, фігуративний стиль поезії та своєрідну нарративну перспективу буття.

Сакральні мотиви поезії Нью-Йоркської групи слід бачити з міфічної перспективи (підрозділ **6.3 «Сакральні мотиви з міфічної перспективи»**). Ці мотиви походять із досвіду, пов'язаного з релігійністю авторів, їх винесено з рідного дому, української церкви в еміграції та поглиблено скарбницею українських вірувань і молитви як християнської спадщини. Етична сфера молитви, віри, церкви також поєднувалася з естетикою основних течій американської, іспанської, португальської чи латиноамериканської дійсності. Ця дійсність мала назагал авторську міфічну перспективу. Для Нью-Йоркської групи, незважаючи на такі визначники, як «спільне небо над Нью-Йорком» чи спільна культурно-літературна атмосфера Америки, не було готової матриці, що говорила б про віровизнання чи про те, як розвивати в еміграції сакральний код, закладений у серці дитинством та рідним домом. Якщо провести векторний поділ сакральних мотивів Нью-Йоркської групи, то на початку цієї картини опиняються В.Вовк і Б.Бойчук, а на самому її кінці – Ю.Тарнавський. Інші члени групи розміщені

посередині, без виразних сакральних чи релігійних ознак (мотивів). В.Вовк після виїзду до Бразилії зустрілася з глибокою релігійністю Латинської Америки та перебувала в тісних контактах із католицькою інтелігенцією Бразилії. Б.Бойчук у США пережив особисте бачення ласки Творця, коли був вилікуваний від туберкульозу, хвороби яку вважали в Європі невиліковною, і від якої померла його мати. Отже, релігійний досвід Нью-Йоркської групи ріс із кількох культурних шарів, які накладалися один на одного та були часткою есхатологічного буття. Сакральні мотиви в творчості групи – це також глибокі роздуми, ґрунтовані на життєвому досвіді. Це природна для емігрантів схильність до міфологізації їх непростой дійсності. Свого роду душевна апеляція, яка виступає у всіх членів групи, і межує із гераклітівською скороминучістю, якій можна протиставити молитву і віру в спасіння (Е.Андієвська, Ж.Васильківська, Патриція Килина, Ю.Тарнавський). Свій цікавий погляд на сакральність із міфологічної перспективи репрезентувала Патриція Килина. Вона, вихована в американському оточенні Нью-Йорка, захоплювалася чужою для неї українською візантійською традицією і приймала ознаки релігійності групи як свої. В її розумінні сакральні мотиви ввібрали в себе також позахристиянські елементи. Б.Рубчак, описуючи релігійні мотиви, тяжіє до статичної нарації. Отже, були різні візії бачення Творця, вони виникали з особистого підходу до релігії. Розвиваючи сакральні мотиви, митці групи не відривали їх від рідного ґрунту. Вони (щоправда, не всі) радше поглибили релігійну символіку через міфічний досвід, здобутий в еміграційних осередках культури.

ВИСНОВКИ

Монографія – перше цілісне історико-літературне дослідження, присвячене поетиці Нью-Йоркської групи. В основу міфопоетичної методології лягла ідея про міф, адже у більшості творів представників Нью-Йоркської групи (Е.Андієвська, Б.Бойчук, Ж.Васильківська, В.Вовк, Б.Рубчак, Ю.Тарнавський, Р.Бабовал, М.Ревакович та ін.) помітні сліди структурних і змістових елементів міфу (міфологем).

Отже, міф розглянуто не лише як природне, історично зумовлене джерело творчості, а і як трансісторичний генератор поезії, що надає їй певної міфоцентричності. Н.Фрай трактував міф як циркуляцію по замкнутому колу, художня ж практика поетів Нью-Йоркської групи засвідчує, що в їхній міфопоетичній свідомості час – циклічний, він мовби розвиває один із основних міфів людства – міф про вічне повернення («Десь суть була...» Б.Бойчука), а простір – це простір аграрного ритуалу («Жнива» Ж.Васильківської).

З аграрним циклом пов'язаний міфологічний культ бога, який вмирає і воскресає («Спокуси святого Антонія» Е.Андієвської), а також поняття міфотворчого космогенезу – народження світу із хаосу («Фавст» Б.Рубчака). Важливо те, що в ролі міфу, який «підсвічує» твори, виступають не лише міфологеми, а й історичні перекази, побутова міфологія, історично-культурна реальність попередніх років, відомі й невідомі тексти минулого.

Текст багатий на алюзії та ремінісценції, він уподібнений до міфу, основними рисами його структури стають циклічний час, гра на перетині ілюзії та

реальності. Міфологічні двійники, трикстери-посередники, боги і герої заселяють художній простір Нью-Йоркської групи під виглядом звичних людей. Поети свідомо творять свій авторський міф, свою символічну автобіографію, оперуючи різними стратегіями самопрезентації.

У монографії розглянуто деякі з аспектів творення символічної автобіографії: ментальну єдність Нью-Йоркської групи, різні номінації реальності та міфічно-філософські категорії, структурну поліфонічність творів, філософію повернення. Міфопоетика Нью-Йоркської групи тяжіє до міфу не лише в генетичному, а й у структурному та ідеологічному планах. Таку тенденцію К.Г.Юнг пояснював глибинним впливом на людину архетипів, які містяться у колективному несвідомому.

Ідеться про поетичну душу як резервуар несвідомого. В монографії розглянуто деякі аспекти колективного несвідомого: архетипи матері, дитини, вигнання, воскресіння, відродження, минулого, індивідуалізації, вигнання, сакральні мотиви та інше. Історія Нью-Йоркської групи проаналізована на тлі суспільних зумовленостей з урахуванням переломних для групи подій, таких, як існування щорічника «Нові поезії», місячника «Сучасність», ряду антологій та кварталника «Світо-вид».

Художньо-інтелектуальну силу творців презентувало власне видавництво, засноване на переломі 50-х років, яке називалося «Видавництвом Нью-Йоркської групи», де друкувалися твори Б.Бойчука, Ю.Тарнавського, П.Килини, Е.Андієвської, В.Вовк, Б.Рубчака і М.Ревакович. Дослідження еволюції Нью-Йоркської групи сягають певної історичної лінії горизонту сучасної української літератури.

У таких концептуальних межах відбувався літературний розвиток групи, інколи усвідомлений, а інколи виражений стилями світових напрямів у літературі: сюрреалізмом, екзистенціалізмом чи заглибленням в абстракціонізм. Ангажування письменників групи в різні літературні течії та напрями свідчить про їхню відповідальність за українську мову й літературу, які були під загрозою денационалізації у XX столітті через брак української державності.

Тому Нью-Йоркська група подекуди в міфічний спосіб виражала у своїй творчості найбільш оригінальні тенденції і явища, тяжіючи до полістилістики української еміграційної літератури другої половини XX століття.

Група не створила літературно-мистецьких маніфестів, відкидала схему, ґрунтовану на хронології розвитку літератури, її творчі висловлювання мали автономний та навіть фрагментарний, проте довершений характер. Окремі автори писали яскраво індивідуальною мовою, зосереджуючись в основному на власній психологічній інтуїтивності. Незважаючи на зовнішні умови, вони не наслідували своїх попередників чи сучасників. Якщо траплялися випадки, коли твори збігалися тематично, то відбувалося це за принципом інтелектуального симбіозу та переконання у важливості традиції, особливо, у випадку тих самих національних джерел та контексту тієї епохи, в якій довелось жити в еміграції та вигнанні.

Тема вигнання тісно поєднана з антропологічними міфами про походження людини. Вимушена еміграція як втрата національного раю, що є паралеллю до втрати Едему (гріх), праця на теренах чужих культур на користь української культури (спокута) і творче повернення (книгами) і особисте (подорожі в Україну; проживання в Києві паралельно з проживанням у містах закордоння).

З міфологемою вигнання і повернення переплітається міф про святі місця, який розглядає життя як паломництво – 1) до інших країн і їх культурних надбань (пізнання Іншого світу, екзотичного для сприйняття – Іспанія для Е.Андієвської; Україна – для Патриції Килини); 2) життя як паломництво до власної давно залишеної ойкумени, земної Батьківщини великої (України) і малої (в кожного своєї) – спогади, реальні приїзди, творчі переосмислення того й іншого; 3) життя як паломництво до Неба – духовної Батьківщини.

У поетів Нью-Йоркської групи яскраво виявлені есхатологічні міфи, насамперед, війна і її травматичний досвід, що призводить до «кінця світу» затишного і звичного, часто спонукаючи до вимушеного вигнання-еміграції. Вигнання зовнішнє поєднувало Нью-Йоркську групу з Празькою школою, а внутрішнє (відокремленість у просторі нових країн проживання) із шістдесятниками, які були внутрішніми мігрантами «на нашій, не своїй землі».

Групу есхатологічних і антропологічних міфів сполучають такі ланки як 1) самотність (відчуття покинутості рідними людьми через війну; розрив із Батьківщиною; відчуття неприйняття і нерозуміння з боку нових співгромадян; відчуття залишеності Богом, втрати єдності з ним – екзистенціалізм) і 2) героїзм (як воєнного часу, так і повоєнного – в щоденній праці; в пошуках втраченого; у здатності відпустити загублене у фізичному світі, аби віднайти його у світі духовному – світі власної творчості).

Міф про сакральне знання, шлях повернення до втраченого раю оперто на бароковий образ світу як книги, де відображено мудрість її Творця. Відповідно, для представників Нью-Йоркської групи – книга (антологія) відображала світ її творців – розмаїтий, але цілісний і гармонійний (чи такий, що тяжіє до гармонії). Натхнення до творчості Нью-Йоркська група черпала з життя у місті Нью-Йорку, але також із ностальгії за втраченим дитинством, рідною домівкою і Батьківщиною.

Індивідуальні долі, напруга і внутрішні конфлікти, які були результатом творчого інвективу, накладалися на епохи: минуле, сьогодення, майбутнє. Звідси активна участь групи в літературному житті України після повернення державної незалежності у 1991 році.

Творчість Нью-Йоркської групи глибоко вкорінена в автентичну українську традицію, попри рефлексійність стосовно найновіших мод і течій в світових літературах. Особливо тих напрямків, які не могли розвиватися в Україні у 50-60-х роках ХХ століття з огляду на дошкульну цензуру і радянську дійсність. До них належить екзистенціалізм та сюрреалізм. А також висвітлення елементів національної катастрофи та історичних катаклізмів України (голод 1933 року, Друга світова війна, голокост).

Безперечним здобутком Нью-Йоркської групи було звернення до українського романтизму і модернізму, звідси в літературних творах звучить дух симетрії з достойністю творчості Т.Шевченка, Лесі Українки чи прометеїзму І.Франка, а також десигнатів ХХ століття: естетичних цінностей співвигнанця Є.Маланюка, мистецтва Ю.Соловія, чи міфічного бачення національної ідеї Д.Донцова.

У їхній поезії, окрім світового літературного дискурсу, відчувається захоплення спадщиною християнської національної культури. Міцними тонами звучить також синтез різних літературних напрямів, що розвивалися в літературах, у контексті яких творять поети Нью-Йоркської групи.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Монографії

1. Карабович Т. Міфопоетика Нью-Йоркської групи: Монографія / Тадей Карабович; відп. ред. Р. Радишевський; наук. консультант О. Астаф'єв. – К.: Талком, 2017. – 464 с. (Серія «Студії з україністики». Випуск ХХІ).

Рецензії на монографію: *Зимомря М.* Уродженці Франкового краю у світах / Микола Зимомря // Франковий край. – 2017. – № 29. – С. 7; *Зимомря М., Ткачук М.* Колористика міфопоетики: дискурс утвердження національної моделі / Микола Зимомря, Микола Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – 2017. – Вип.46. – С.361-367; *Астаф'єв О.* Нью-Йоркська група у міфопоетичному вимірі / Олександр Астаф'єв // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – 2017. – Вип.47. – С.374-388; *Яручик В.* Нью-Йоркська група з погляду міфопоетики / Віктор Яручик // Слово і Час. – 2017. – № 10. – С. 112-114; *Занєвська Т.* "Міфопоетика Нью-Йоркської групи" як монографічне дослідження про історію української еміграції другої половини ХХ ст. / Тереза Занєвська // Український літературний провулок (Люблін). – 2017. – Т. 17. – С.209-214.

2. Karabowicz T. Scalanie rozbitego świata. Twórczość literacka ukraińskich poetów emigracyjnych „Grupy Nowojorskiej” / Tadeusz Karabowicz. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2008. – 300 s. + 8 stron kolorowych ilustracji.

Рецензії на монографію: *Gajew P.* Sygnalizujemy // Lublin – Kijów: kultura i społeczeństwo (Lublin). – 2008. – № 3 (19). – S. 86.

3. Karabowicz T. Grupa Nowojorska. Drogi i rozdroża ukraińskiej literatury emigracyjnej po 1959 roku / Tadeusz Karabowicz. – Lublin: Wydawnictwo Episteme, 2014. – 297 s. + 4 strony kolorowych ilustracji.

Розділ у колективній монографії

Карабович Т. Авторська картина світу у творчому дискурсі Нью-Йоркської групи: концепт існування у багатокультурності / Т. Карабович // Концепты и контрасты : монография / Н. В. Петлюченко, С. И. Потапенко, О. А. Бабелюк, Е. Л. Стрельцов и др.; под. ред. Н. В. Петлюченко. – Одесса: Издательский дом "Гельветика", 2017. – С.634–643.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Карабович Т. Publikacje „Grupy Nowojorskiej” na łamach kwartalnika „Switowid” (1900-1999) (Публікації Нью-Йоркської групи на сторінках щоквартальника «Світо-вид») / Т.Карабович // Вісник Черкаського університету. Серія : Філологічні науки : наук. журн. / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси: Вид-во Черкас. нац. ун-ту, 2015. – № 25 (358). – 148 с.– С. 67-74.

2. Карабович Т. Структурна поліфонічність перекладів Нью-Йоркської групи у португальській антології Віри Вовк «O Grupo de Nova York „Colméia”» (1993) / Т.Карабович // Літературознавчі студії Інституту філології. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – 2015. – Вип. 45. – 296 с. – С. 87-95.

3. Карабович Т. Утілення суб’єктивної предикативності в сонетах як форма вираження літературного дискурсу Емми Андієвської / Т.Карабович // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : Філологічні науки. Літературознавство : наук. журн. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк: Вид-во СНУ ім. Лесі Українки, 2015. – № 9 (310). – 228 с. – С. 49-55.

4. Карабович Т. Проблема мовної парадигми у збірці Віри Вовк «Жіночі маски» / Т.Карабович // Наукові праці. Науково-методичний журнал. : Філологія. Літературознавство : наук. журн / Чорноморський державний університет ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». – Миколаїв. – 2015. – Вип. 247. – Т. 259. – 168 с. – С. 45-49.

5. Карабович Т. Публікації Нью-Йоркської групи у щомісячнику «Сучасність» в 1970-1990-х рр. / Т.Карабович // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка [Текст] / Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка ; редкол.: О. Семенюк (відп. ред.) [та ін.] – 2015. – Вип. 142. – 288 с. – С. 59-66. – (Серія: : Філологічні науки).

6. Карабович Т. Досвід надії та самотності в літературному дискурсі Богдана Бойчука / Т.Карабович // Літературний процес: методологія, імена, тенденції : зб. наук. праць (філол. науки) / Київ. ун-т імені Б. Грінченка ; ред. колегія : Бондарева О. Є., Єременко О. В., Буніятова І. Р. [та ін.]. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – № 6. – 200 с. – С. 122-127.

7. Карабович Т. Prezentacja twórczości „Grupy Nowojorskiej” we własnym roczniku literackim „Nowi Poezji” 1959-1971 / Т.Карабович // Праця – формула успіху. Юві

2015. – 476 с. – С. 210-222.

8. Карабович Т. Twórczość Żeni Wasyłkiwskiej w dyskursie literackim „Grupy Nowojorskiej” (Творчість Жени Васильківської в літературному дискурсі Нью-Йоркської групи) / Т.Карабович // Волинь філологічна : текст і контекст. Українська література як художній феномен : зб. наук. праць / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – Вип. 19. – 344 с. – С. 57-68.

9. Карабович Т. The Return of the Émigré Works of the “New York Group” Poets to Literary Discourse of Ukraine (Повернення літературної творчості еміграційних поетів Нью-Йоркської групи до літературного дискурсу України) / Т.Карабович // Наукові записки. Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – 2016. – Вип. 148. – 356 с. – С. 196-204. – (Серія: : Філологічні науки).

10. Карабович Т. Motywy sakralne w poezji „Grupy Nowojorskiej” jako ważny element twórczości oraz ogniwo łączące ukraińską tradycję literacką (Сакральні мотиви у поезії Нью-Йоркської групи як важливий елемент творчості та зв'язку з українською літературною традицією) / Т.Карабович // Султанівські читання : [збірник статей] / редкол. : І.В. Козлик (голова) й ін. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. – Вип. V. – 268 с. – С. 200-210.

11. Карабович Т. Повернення Нью-Йоркської групи до літературного дискурсу України у антології Марії Ревакович «Півстоліття напівтиші» (2005) / Т.Карабович // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Філологічні науки. Літературознавство. – 2016. – № 1(17). – 328 с. – С. 114-119.

12. Карабович Т. Єднання розбитого світу в літературній творчості еміграційних поетів Нью-Йоркської групи / Т.Карабович // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. : Літературознавство / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка / За ред. М. Ткачука. – Вип. № 44. – Тернопіль: ТНПУ, 2016. – 300 с. – С. 111-116.

13. Карабович Т. Деконструкція мотивів ностальгії та вигнання у творчості поетеси Емми Андіївської / Т.Карабович // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки / Берд. держ. пед. ун-т. / За ред. В.А. Зарви. – Бердянськ: Вид-во БДПУ, 2016. – Вип. 9. – 276 с.– С. 252 -258.

14. Карабович Т. Prezentacja przekładów polskiego poety Juliana Przybosa na łamach rocznika «Nowe poezje» (1959-1971) (Презентація перекладів польського поета Юліана Пшибося на сторінках щорічника «Нові поезії» (1959-1971)) / Т.Карабович // Київські студії полоністичні. Збірник наукових праць / Упор. Ростислав Радішевський . Том XXVIII. – К.: Університет «Україна», 2016. – 496 с. – С.140-146.

15. Карабович Т. Мотиви вигнання в поетичній творчості Віри Вовк / Т.Карабович // Слово і Час. – 2016. – № 5. – С. 42-47.

16. Карабович Т. Публікації Емми Андіївської на тлі Нью-Йоркської групи в еміграційному виданні «Слово» (1962-1996) / Т.Карабович // Слово і Час. – 2016. – № 9. – С. 58-63.

17. Карабович Т. Деконструкція міфу про нерозхитану пам'ять про минуле у творчості Богдана Бойчука на прикладі поеми у прозі «Кляса без вісти» / Т.Карабович // Наукові записки Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди: Літературознавство. – Харків, 2016 – Вип. 1 (83). – 228 с. – С. 49-61.

18. Карабович Т. Сакральні мотиви у творчості Віри Вовк та Євгена Сверстюка / Т.Карабович // Волинь філологічна: текст і контекст. Євген Сверстюк – митець і громадянин: зб. наук. праць. – Луцьк, 2016. – Вип. 21. – С. 75-85.

19. Карабович Т. Вплив творчості Лесі Українки на структуру та на зміст літературного обличчя Нью-Йоркської групи (Wpływ twórczości Łesi Ukrainki na strukturę i znaczenie dzieła literackiego „Grupy Nowojorskiej”) / Т.Карабович // Волинь філологічна: текст і контекст. Універсум Лесі Українки: зб. наук. праць. – Луцьк, 2016. – Вип. 22. – С.134-145.

20. Карабович Т. Wpływ polskojęzycznej twórczości Iwana Franki na dyskurs literacki ukraińskiej poetki emigracyjnej Wiry Wowk (Вплив польськомовної творчості Івана Франка на літературний дискурс еміграційної поетеси Віри Вовк) / Т.Карабович // Київські студії полоністичні. Іван Франко і польська література / Упор. Ростислав Радишевський. – Том ХХІХ. – К.: Університет «Україна», 2017. – 736 с. – С. 66-73.

21. Карабович Т. Великі міфічні надії та очікування Нью-Йоркської групи виражені у змісті журналу «Світо-вид» (1990-1999) / Т.Карабович // Філологічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. В. П. Мацько. – Хмельницький : ХГПА, 2016. – Вип. 4. – 345 с. – С. 38-49.

22. Карабович Т. Міф про Ікара як літературна рефлексія про особисту долю у творах Богдана Рубчака / Т.Карабович // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство) : збірник наукових праць / за ред. проф. Оксани Філатової. – № 2 (18), листопад 2016. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. – 336 с. – С. 119-124.

23. Карабович Т. Twórczość ukraińskich pisarzy w Polsce w badaniach naukowych Profesora Mykoły Zymomry / Т.Карабович // Студії з україністики. Випуск ХVІІІ. Первісність життєвих змагань. Науковий збірник на пошану д. ф. н. Проф. Академіка НАН Вищої школи України Миколи Зимомрі / Упор. М. Ткачука, І. Зимомрі; передм., заг. ред. Р. Радишевського, М. Ткачука, І. Зимомрі, І. Добрянського. – Частина І. – Київ-Ужгород-Дрогобич : П світ, 2016. – 372 с. – С. 262-271.

24. Карабович Т. Антологія «Координати» як антропософне втілення міфу про визначення кількості величин в українській еміграційній літературі / Т.Карабович // Наукові записки Бердянського державного педагогічного

університету. Сер. : Філологічні науки / За ред. проф. Загорової В.Ф. / Берд. держ. пед. ун-т. – Бердянськ: Вид-во БДПУ, 2016. – Вип. ІХ. – 284 с. – С. 142-149.

25. Карабович Т. Вплив творчості Івана Франка на літературний дискурс Нью-Йоркської групи / Т.Карабович // Таїни художнього тексту (до проблеми поетики художнього тексту) : Т 14 зб. наук. праць / Ред. кол. : Н. І. Заверталюк (наук. ред.) та ін. Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, – Дніпро : Ліра, 2016. – Вип. 20. – 165 с. – С. 11-19.

26. Карабович Т. Стан досліджень над творчим феноменом Нью-Йоркської групи (1959-1991) / Т.Карабович // Рідне слово в етнокультурному вимірі [Текст] : зб. наук. праць / за ред. проф. Марії Федурко.

2016. – 464 с. – С. 303-313.

27. Карабович Т. Антологія «Поети Нью-Йоркської групи» (2003) як знакова модель інформації про українську еміграцію / Т.Карабович // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство) : зб. наук. праць / за ред. проф. Оксани Філатової. – № 1 (19), квітень 2017. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. – С. 134-139.

28. Карабович Т. Приватна молитва як метафора у творчості Богдана Бойчука на тлі літературного контексту / Т.Карабович // Слово і час. – 2017. – № 7. – С.11-16.

29. Карабович Т. Międzykulturowa komunikacja w próbach tłumaczeniowych emigracyjnej poezji ukraińskiej Żeni Wasylkiwskiej / Т.Карабович // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Перекладознавство та міжкультурна комунікація. – Херсон: Гельветика, 2017. – С. 35-39.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Karabowicz T. Kilka uwag o poezji Bohdana Wojczuka / Karabowicz T. // Bohdan Wojczuk, Miłość w trzech odsłonach i inne wiersze [współtłumaczenie: T. Karabowicz, Jan Leończuk], Białystok 2001. – S. 7-14.

2. Karabowicz T. Zespoły architektoniczne / Karabowicz T. // Emma Andijewska. Zespoły architektoniczne. – Lublin: Wydawnictwo Studio Format, Lublin 2010. – S. 5-10.

3. Karabowicz T. Idiomatyczny dyskurs prawdy w tomiku wierszy poetki Wiry Wowk „Kobiece maski” / Karabowicz T. // Wira Wowk. Kobiece maski. – Lublin: Wydawnictwo Episteme, 2014. – S. 139-144.

4. Karabowicz T. Zaśnieżony sad Żeni Wasylkiwskiej na skraju przemijania. Próba dyskursu poetyckiego po latach / Karabowicz T. // Żenia Wasylkiwska, Krótkie dystanse. – Lublin: Wydawnictwo Episteme, 2017. – S. 5-10.

5. Карабович Т. Присутність любові та солодка інтимність: про поезії Марії Ревакович / Т.Карабович // Український альманах / Ред. Р. Крамар. – Варшава, 2000. – 400 с. – С. 359-365.

6. Карабович Т. Сакральні мотиви в поезії Нью-Йоркської групи // *Sacrum i Biblia в українській літературі* / Ред. І. Набитович. – Lublin: Ingvarr 2008. – 812 с. – С. 285-305.

7. Карабович Т. Листи Романа Бабовала до мене / Т.Карабович // *Український літературний провулок (Люблін)*. – 2010. – Т.10. –С. 123-144.

8. Karabowicz T. Rocznik „Nowe Poezje” (1959-1971) – pismo literackie „Grupy Nowojorskiej” czy szersza próba podtrzymania ukraińskiej tożsamości narodowej na emigracji /T.Karabowicz // *Pogranicza kulturowe w perspektywie współczesności* / Red. P.Dejneka, A. Mikołajko. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2017. – 456 s. – S. 289-303.

9. Karabowicz T. Utwór Wiry Wowk «Śmieszny Święty» jako ważna wizja sceniczna teatru ukraińskiego w XX wieku / Karabowicz T. // *Wira Wowk. Śmieszny Święty. Dramat w 14 scenach* // Oprac., przekł. T.Karabowicza, Lublin: Wydawnictwo „Ukraińskiego Zaułka Literackiego”; Wydawnictwo Episteme. Lublin: Episteme 2013. – s. 101-104.

Книжкові видання перекладів творів Нью-Йоркської групи польською мовою

1. Babował R. «Obłaskawienie nosy» / Roman Babował / Oprac., przekł. T. Karabowicza. – Białystok: PRYMAT, 1999. – 57 s.

2. Rewakowycz M. «Zielony dach. Poezje wybrane» / Marija Rewakowycz / Oprac., przekł. T.Karabowicza. – Białystok: PRYMAT, 1999. – 68 s.

3. Bojczuk B. «Miłość w trzech odsłonach i inne wiersze» / Bohdan Bojczuk / Oprac., przekł. T.Karabowicza. – [współtłumaczenie: Jan Leończuk], Białystok: Wydawnictwo Księżnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego, 2001. – 155 s.

4. Tarnawskij J. «Oto jak zdrowieję» / Jurij Tarnawskij / Oprac., przekł. T.Karabowicza. – Lublin–Hola–Białystok: PRYMAT, 2002. – 52 s.

5. Wowk W. «Miłosne listy księżnej Weroniki» / Wira Wowk / Oprac., przekł. T. Karabowicza. – Lublin–Hola–Białystok: PRYMAT, 2003. – 61 s.

6. Bojczuk B. «Skazane kochać» / Bohdan Bojczuk / Red., przekł. T. Karabowicza. – Lublin: Wydawnictwo „Ukraińskiego Zaułka Literackiego”, 2007. – 60 s.

7. Andijewska E. «Zespoły architektoniczne» / Emma Andijewska / Oprac., przekł. T. Karabowicza. – Lublin: Studio Format, 2010. – 68 s.

8. Wowk W. «Śmieszny Święty. Dramat w 14 scenach» / Wira Wowk / Oprac., przekł. T.Karabowicza [білінгва – wydanie w wersji dwujęzycznej], Lublin: Wydawnictwo „Ukraińskiego Zaułka Literackiego”; Wydawnictwo Episteme. Lublin: Episteme 2013. – 104 s.

9. Бойчук Б. «Кляса без вісти», поема в прозі, / Bohdan Bojczuk / тримовне видання – українська, англійська, польська (переклад польською Тадей Карабович). Літературна агенція «Ла Піраміда», Львів, 2014. – 124 с. – С. 84-121.

10. Wowk W. «Kobiece maski» / Wira Wowk / Oprac., przekł. T.Karabowicza. – Lublin: Episteme 2014. – 147 s.

11. Wasylkiwska Ż. «Krótkie dystanse» / Żenia Wasylkiwska / Oprac., przekł. T.Karabowicza. – Lublin: Episteme 2017. – 116 s.

Антологія

1. Antologia: Po tamtej stronie deszczu. Poezja ukraińska (переклади Віри Вовк, Богдана Бойчука, Емми Андієвської, Богдана Рубчака, Юрія Тарнавського, Романа Бабовала, Марії Ревакович) / Т.Карабович. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998 / Oprac., przekł. T. Karabowicza. – 204 s.

Переклади у літературних журналах

1. Karabowicz T. Wiersze poetów ukraińskich z „Grupy Nowojorskiej” / Prz. T.Karabowicz // Almanach „Epea” (Białystok). – 2003. – №3. – S. 155-167.
2. Andijewska E. Krzyżujące się linie, Krajobraz skreślony w róg barani, Zespoły architektury, Martwa natura z miedzianą konewką, Antyczne reminiscencje XXII / Prz. T.Karabowicz // Almanach „Krasnogruda” (Sejny). – 2006. – № 17. – S. 191-193.
3. Współczesna poezja ukraińska: Wira Wowk, Bohdan Bojczuk, Emma Andijewska, Jurij Tarnawski, Maria Rewakowycz, Roman Babował i inni / Prz. T.Karabowicz // Kwartalnik literacko-artystyczny „Metafora” (Kraków). – 2009-2011. – № 70-81. – S. 98-109.
4. Babował R. Przekazy nocy, Jutro, Spotkanie, Modyfikacja, Mój notatnik / Prz. T.Karabowicz // Almanach „Epea” (Białystok). – 2011. – № 10. – S. 150-154.
5. Andijewska E. Najdroższy mój, Liguryjskie wybrzeże / Prz. T.Karabowicz // Kwartalnik "Okolice Poetów" (Poznań). – 2013. – № 61-62 (103-104) . – S.15.

Додаткові публікації

1. Карабович Т. Присутність любові та солодка інтимність: про поезії Марії Ревакович / Т.Карабович // Марія Ревакович. Зелений дах. Київ: Родовід 1999. – С. 5–11.
2. Карабович Т. Нью-Йоркська група поетів Богдана Бойчука / Т.Карабович // Наше Слово (Варшава). – 2001. – № 21 (2286). – s. 67.
3. Карабович Т. Поетична мандрівка по Києву Богдана Бойчука / Кур'єр Кривбасу (Кривий Ріг). – 2009. – № 204. – С. 196-199.
4. Карабович Т. Авторський підхід до створення сонетарія / Т.Карабович // Кур'єр Кривбасу (Кривий Ріг). – 2009. – № 234-235. – С. 364-368.
5. Карабович Т. Стежка минулого як спроба сповіді (Про поезію Богдана Бойчука) / Т.Карабович // Кур'єр Кривбасу (Кривий Ріг),). – 2013. № 281-283-283. – С. 342-344.
6. Карабович Т. Віра Вовк: "Нас єднало намагання піднести престиж української культури в світі". Літературна розмова Тадея Карабовича з відомою поеткою Вірою Вовк про театральний твір "Смішний Святий" та інше / Т.Карабович // Українська літературна газета (Київ). – № 16 (126) (15 серпня 2017). – С. 8-9.

7. Карабович Т. Діалог із Вірою Вовк / Т.Карабович // Літературна Україна. 2014. – 15 серпня. Режим доступу :<https://rozmova.wordpress.com/2017/04/19/vira-vovk-4/>

8. Карабович Т. Мій спомин про поета Богдана Бойчука / Т.Карабович // Над Бугом і Нарвою (Більськ-Підляський). – 2017. – №2. – С. 39.

9. Карабович Т. Мій спомин про поета Богдана Бойчука / Т.Карабович // Золота пектораль. – 2017. – 15 лютого. Режим доступу: <http://zolotapektoral.te.ua>

10. Карабович Т. Від «вчора» до «другого прищестя» (Б.Бойчук) / Т.Карабович // Кур'єр Кривбасу (Кривий Ріг). – 2017. – № 332-333-334. – С. 294-298.

АНОТАЦІЯ

Карабович Т. Міфопоетика Нью-Йоркської групи: Монографія / Тадей Карабович; відп. ред. Р. Радишевський; наук. консультант О. Астаф'єв. – К.: Талком, 2017. – 464 с. (Серія «Студії з україністики». Випуск XXI).

Монографія на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – українська література. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2017.

У роботі вперше в українському літературознавстві застосовано комплексний інтердисциплінарний науковий підхід до вивчення міфопоетики Нью-Йоркської групи. Побудовано узагальнену наративну історію еміграційного угруповання під назвою Нью-Йоркської групи; виявлено та проаналізовано основні структурні елементи історії групи в контексті міфу, міфологеми та міфопоетики; показано ключові механізми розвитку авторефлексії Нью-Йоркської групи; охарактеризовано систему її функцій (стратегія всеприсутності, міфологізація, реміфологізація, міфічна втрата, сакральні мотиви); визначено її комунікативні настанови в умовах еміграції; з'ясовано структурну базу творення літературного дискурсу групи.

Розгляд міфопоетики Нью-Йоркської групи крізь призму категорії наративної ідентичності як життєвої історії й індивідуального міфу допоміг актуалізувати нові виміри її інтерпретаційного потенціалу, а контекстуалізація – вивести на рівень трактування нарації як структури людського саморозуміння, яка дає можливість вибирати, упорядковувати, реінтерпретувати різні події та заходи групи у цілісну семантичну єдність, а також літературної фікції, у якій міфопоетика реалізована як авторефлексійний дискурс. Показано, що міфопоетика Нью-Йоркської групи проектувалася як послідовна настанова наративної ідентичності. Вона в екзильній дійсності перетворюється на комунікативну сутність, спрямована на символічну автобіографію, наділена глибшими філософськими сенсами (міфом, міфологемою, міфопоетикою). Фундаментальну роль у творенні міфопоетики Нью-Йоркської групи та її індивідуального міфу відігравали авторський міф та автобіографічний чинник, на тлі міста Нью-Йорка як культурної категорії посмилувався феномен авторефлексії.

Ключові слова: Нью-Йоркська група, міфопоетика, нарративна ідентичність, топографія самопрезентація, стратегія всеприсутності, міфологізація, реміфологізація, сакральні мотиви.

АННОТАЦІЯ

Карабович Т. Мифопоэтика Нью-Йоркской группы: Монография / Тадей Карабович; отв. ред. Р. Радышевский; наук. консультант А. Астафьев. - К.: Талком, 2017. - 464 с. - (Серия «Студии по украинистике». Выпуск XXI).

Монография на соискание ученой степени доктора филологических наук по специальности 10.01.01 – украинская литература. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко Министерства образования и науки Украины. – Киев, 2017.

В работе впервые в украинском литературоведении применен комплексный инердисциплинарный научный подход к изучению мифопоэтики Нью-Йоркской группы. Предложено обобщенную нарративную историю эмиграционной группы под названием Нью-Йоркская группа; выявлены и проанализированы основные структурные элементы истории группы в контексте мифа, мифологемы и мифопоэтики; раскрыты ключевые механизмы развития авторефлексии; охарактеризована система ее функций (стратегия всеприсутствия, мифологизация, ремифологизация, мифическая потеря, сакральные мотивы); определены коммуникативные установки в условиях эмиграции; выяснено структурную базу создания литературного дискурса группы.

Рассмотрение мифопоэтики Нью-Йоркской группы как нарративной идентичности и индивидуального мифа позволило актуализировать новые измерения ее интерпретационного потенциала, а контекстуализация – вывести на уровень трактовки наррации как структуры человеческого самопонимания, которые дают возможность выбирать, упорядочивать, реинтерпретировать различные события и презентации группы в целостное семантическое единство, а также литературной фикции, в которой мифопоэтика реализуется как авторефлексивный дискурс. Нарративная идентичность в условиях изгнания превращается в коммуникативную сущность, направленную на символическую автобиографию, обладает глубокими философскими смыслами (мифом, мифологемой, мифопоэтикой). Подчеркивается, что фундаментальную роль в создании мифопоэтики Нью-Йоркской группы и ее индивидуального мифа сыграл авторский миф и автобиографический фактор, на фоне Нью-Йорка как культурной категории усиливался феномен авторефлексии.

Ключевые слова: Нью-Йоркская группа, нарративная идентичность, топографія самопрезентації, стратегія всеприсутствия, міфологізація, реміфологізація, сакральні мотиви.

SUMMARY

Karabovych T. Mythopoetics of the "New York Group": Monograph / Tadey Karabovych; Rep. Ed. R. Radyshevskiy; Sciences Consultant O. Astafyev. - K.: Talcom, 2017. - 464 pp. - (Series of "Studios on Ukrainian Studies", issue XXI).

Monograf for the Doctorate Degree in Philology, specialty 10.01.01 – Ukrainian Literature. – Taras Shevchenko National University of Kyiv Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2017.

For the first time in Ukrainian literary applied interdisciplinary integrated scientific approach to the study of poetics of the "New York Group". A generalized narrative history of an emigration group called the "New York Group" was built; In 1955-1957, a select Group of people emerged, who started to form the Group: Vira Vovk (Selanska), Bohdan Boychuk, Zhenia Vasylykivska, Emma Andiyevska, Yury Tarnavskyi, Bohdan Tymish Rubchak, Patricia Kylyna [real name Patricia Nell Warren]. In the 1960s Yury Kolomiyets, Oleh Koverko and Marko Tsarynnyk [Carynnyk]. In the early 1970s the Group included Roman Baboval, and in the latter half of the 1980s - Maria Revakovych. They Group expressed the broader artistic formula of the Ukrainian émigré circles of the same generation with similar literary and artistic views.

The main structural elements of group history in the context of myth, mythology, and mythopoetics are revealed and analyzed; Shows the key mechanisms of auto-reflection development of the "New York Group"; The system of its functions (strategy of allpresence, mythology, remitiologization, loss mythical, sacred grounds); Its communication instructions are determined in the conditions of emigration; The structural basis of creation of literary discourse of the group is found out.

Consideration mythopoetics New York team through the prism of categories of narrative identity as life history and personal myth allowed to update the new dimensions of interpretative potential, and contextualization - to bring the level of interpretation of the narrative as the structure of human self-understanding, which makes it possible to select, organize, reinterpretuvaty various events and activities groups into a coherent semantic unity and literary fiction, which is implemented as mythopoetics avtorefleksiynny discourse. It was shown that the mythology of the "New York Group" was designed as a consistent narrative identity. It exile in reality becomes a communicative nature, aimed at "symbolic autobiography," endowed with deeper philosophical sense (the myth, mythology, mythopoetics). It is emphasized, that a fundamental role in the creation mythopoetics of "New York Group", and its individual was author played myth and autobiographical factor, against the City of New York as a cultural category that grew on autoreflection significant phenomenon in the Ukrainian emigration.

Key words: *"New York Group", narrative identity, topography self-presentation, strategy of allpresence, autoreflection, mythologization, remitiologization, sacred motives.*